

# ДІЛО

Виходить щоденно рано.

**РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:**  
Львів, Ринок 16, II. п. об.  
Конто почт. ш. № 143 222.  
Адреса тел. «Діло» — Львів.  
Наша Редакція працює від 10—11 год. вечора.  
Рубрикція редакції не вносить.

**ПЕРЕДПЛАТА**  
Насити в квітні 1922 № 7.  
**ЗА ГРАНИЦЮ:**  
В Америці і дол. Франції, Польщі, Бельгії 10 фр. в рік. Італії 10 лір. Німеччині 300 м. марок. Швейцарії 3 шв. фр. Чехословаччині 30 чехосл. Румунії 50 лей. Австрії 250 шв. Швейцарії 10 шв.

В справі оголошень статистика до Адміністрації.  
ЦІНА ОДНОГО ПРИКРИПКА 80 ГРА

Штаб: ВИДАВНИЧА СПІЛКА «ДІЛО».

Начальний редактор: ФЕДЬ ФЕДОРЦІВ.

**УЧЕНИМ**  
вищих і середніх шкіл,  
що хотять здобуватися у вищій школі до осені в різноманітних видах 15 шість разів в тиждень номеру 0-10  
**С. ВАЙЦЕРА**  
Львів, вулиця Синьгурська ч. 4.  
Рішення замовлення з вимогами поштової оплати відгортаються поштою.  
**ПОЗІРІ!** Ціна конкурентній і **ПОЗІРІ!**

**ДЕНТИСТ**  
**ІОСИФ РАПЛАПОРТ**  
734 2-4  
— ВУЛ АКАДЕМІЧНА Ч. 18 —  
Присилайте складки на пресовий фонд на ім. ч. 22.668 в Союзі Кредитників, Львів, Ринок 16.

## ОЛЕКСАНДЕР МИШУГА

Весною цього року преснася по всій Україні суїца вістка, що великий український співак і громадянин добродій цілого ряду українських, головню музичних інституцій, Олександр Мишуга, помер на далекій чужині, у Франзурі в Німеччині, дня 9, марта 1922 р. Помер далеко від своїх тілох, але душею разом з нами. Останньою думкою Покиїника була журба про Музичне Товариство ім. Лисенка у Львові, якому в записав шлий свій маєток. Протягом цілого свого довгого життя світового співака, устеленого терням і рожами, Олександр Мишуга завжди потував себе безірадиним сном своєї Нації. І на славу збирав одлеся на естрадах, а допомогу її повертав свої зарпідки. Не було мзуть одного Українця, що виявивши музичний талант, не найшов би буз в Покиїнику свого великодушного протектора.

Тілинік останків. Згідно з бажанням Покиїника співають вони в гробниці його рідного села Віткова в Радеківщині. Покищо вони перевезені до провізоричної гробниці до Львова. В пятницю дня 20. ц. м. о. 3 год. по полудні будуть святочно перенесені в Пресбурженської церкви на головний двірць, відкля в суботу, при аспісті духаенства будуть перевезені в Радекова. Остаточні похоронні відбууться в неділю у Віткові Новім.

Тепер прийшла черга на нас подякувати Покиїникові за труд його життя пошануванням його

Самозрозуміло, що момент перенесення тілинік останків великого Покиїника в Пресбурженської церкви на головний двірць буде для усього українського громадянства Львова і провінції пагодою відації чести життю і заслугам Олександра Мишуги. В першу чергу покликани до цього усі, що так чи інакше мають якебудь відношення до музики і співу, які були містом життя Покиїника.

## Галицька делегація перед Союзом Народів.

Як було у нас згадано, дня 29. серпня с. р. виїхала Галицька Делегація, зложена з п. д. ра Костя Левинського, д. ра Степана Вітківського і о. Писафата Жаря до Женеви, з приводу третьої з черги сесії повного Союзу Народів.

Перший раз стрінувся уряд Української Нац. Ради Ст. Галиччини, зі Союзом Народів в 1920 р. — в часі першої сесії Союзу Народів, якій провадив тоді Великий Гіманс. До нього звернулася наша Делегація 4. грудня 1920 р. під проводом през. д. ра Егеана Петрушевича. Президент Гіманс поставив галицьку справу на порядку нарад Ради Союзу Народів, котра на своїй засіданню в Парижі, в дні 23. лютого 1921 р. ствердила, що Східна Галичина не належить до Польщі, бо Польща є тільки тимчасовий військовим окупантом цієї території та звернула увагу головних держав антанті на потребу вирішити державне становище цієї території, згідно з арт. 91 сан-жерменського мирового договору.

Другий раз стрінулася Делегація Української Нац. Ради Ст. Галиччини в часі другої сесії Союзу Народів в Женеви, у вересні 1921 р., якій провадив делегат Голандії д. ра Карнебек. Тоді на пропозицію делегата Канади, міністра Догерті, рішив повний збір Союзів Народів одродувною резолюцією з 27. вересня 1921 р., висказати бажання до головних держав Антанті, щоби вони приступили в близькій часі до вирішення державного становища Східної Галиччини. Аже представники великих держав Антанті не відбили цієї справи, хоч на міжнародній конференції в Генуї, дня 10. мая 1922 р., самі привітали, що справа Східної Галиччини є міжнародною, та що її вирішення є незначайно важке й нагале для удержання мира в Європі.

А жити, в останній часі, Польща намагається насильно перевести в Східній Галиччині вибори до варшавського сейму та проти волі українського населення самовільно відняти Східній Галиччині якусь варіацію автономії, щоби таким способом анексувати сю територію для себе а очевидним порушенням мирових договорів, на котрих стоїть повний в першу чергу стояти союз Народів.

Тому Галицька Делегація, по разі третій, на отсій третій сесії Союзу Народів, звернулася іменем у-

жав Антанті на конечну потребу як найскорішого вирішення державного становища Східної Галиччини, згідно з основами національної справедливості.

Виконуючи одноступне домагання українського народу Галицької Землі, Делегація передає вручила своє представлення в цій справі дня 6. вересня с. р. усім делегатам (членам) Союзу Народів, щоби їм пригадати потребу негайного вирішення нашої справи на основі права самовизначення.

Опсля, дня 8. вересня с. р. внесла Галицька Делегація представлення до Ради Союзу Народів в домаганням, щоби вона в послідності своєї постанови з 23. лютого 1921 р. висказала свою оліцію, що Польща не має права переводити в Східній Галиччині вибори до варшавського сейму. Наслідом отсього представлення президент Ради Союзу Народів делегат Бразилії, ексц. Да Гама, представив сю справу на засіданню Ради Союзу Народів, дня 13. вересня с. р. з прихильним виском.

Крім того Галицька Делегація внесла представлення до повного збору Союзу Народів дня 10. вересня в. р. на руки президента повного збору Союзу Народів, делегата Чиле, Е. Бавардса, щоби повний збір знав становище супроти невинних обставин, спричинених договоровакою польською окупацією Східній Галиччині. На те поставив голова делегації Канади, міністер Філіпінг формальний висок, дня 18. вересня с. р., щоби повний збір Союзу Народів в імя національної справедливості, поновлюючи минулорічну свою увагу, звернув увагу головних держав антанті на потребу й доцільність негайного вирішення державного становища Східної Галиччини.

Сі заходи увінчалися повним успіхом в Союзі Народів. Дня 22. вересня повний збір Союзу Народів в друге ухвалив звернути увагу союзних і неприязненних держав на конечність як найскорішого вирішення правового стану Схід. Галиччини. Треба сводитися, що великодержави Антанті не остануть глухі на цей авторитетний відзив повного збору Союзу.

## Ітгль проти польських виборів і накинєння польської автономії у Східній Галиччині.

З Риму в офіційних кругах одержуємо відомість, що на даях італійське правительство інтервенувало вже у польські уряді у Варшаві в справі порушення ним міжнародних договорів у відношенню до

Східної Галиччини через розписання на тій території виборів до варшавського сейму та заміреного накинєння Східній Галиччині т. зв. польської автономії. Інтервенція була рішуча й енергійна.

## Справа Ст. Федака і тов.

Зацесь сензаційних відомостей про великий процес за державну зраду, підняване повстання, переворот, спричинення небезпек для держави ззовні та громадянської війни внутрі держави — читасмо у „Przedsiębiorca” z 26. ц. м. таку скрозну замітку: „Варшава. Наш корреспондент

повідомляє: Як дивідуємося із колишніх кох, швидко буде оголошена амністія для 13 товаришів протидержавного заговору у Вєхотській малопольське”. Перед судом стане один лише Федак, обвинувачений у алочині заміреного вбивства”.

## Велика Україна.

Велика підтримка митних зборів.

Від 18. вересня на українському совітському кордоні наступиле велике підвищення митних зборів. Підвищення вноситься майже сто відсотків до теперішніх митних зборів. Підвищення переведено в той спосіб, що попередні ставки в золоті заховано, але один золотий рубль обраховується від тепер це 1.500 0.0 совітських рублів, 2.700 0.00. Ставки ці носять виразно зборончий характер й високій мірі утрудняють торговельні відносини з совітською У-

точної організації. Підсудних засуджено до тюрем на різві терміни.

Звадожня у встановленню базисної; ед-ної комунізації в Україні.

В. становленні базисної; ед-ної; комунізації між Польщею й радянською Україною мало бути переведено 5. жовтня. Як виясняється підготовка совітської влади до відновлення збогр сполучення й необхідний в зятку з цим резизит закінченого вляку лише шовно розпочинається і не можна спо-

датки до безпосередніх державних податків або безпосередніх податків.

Ст. 16. Як що обі палати гадують наложити посередній податок на загальні шлі або залпату, яку не можна буде розложити відносно до приналежності до оподаткування курії, тоді вони мусять порозумітися одна з одною та по згоді наложити такий податок або залпату на всіх мешканців воєводства.

Ст. 17. Надвизку, яка залишиться після покриття сільських витрат (ст. 14 і ст. 16 цього закону) ділять поміж обі палати сесійки, згідно з чисельним відношенням руської курії до загальної чисельності воєводства.

Той сам принцип приймається при розподілі сум, призначених на покриття надобор, який зайшов сі сільських витрат.

Ст. 18. Окремий закон визначає для обох палат воєвідського сесійки повинні викладання і ведення податкового катастру.

Ст. 19. Воєвідські виділи (ст. 8) будуть складатися з Воєводи або його заступника як голови, та з 8 членів і стільки ж заступників, вибраних по половині з окремих кожної палатою воєвідського сесійки, а також з 4 членів і стільки ж заступників, іменованих воєводою з поміж громадян обох курій.

Ст. 20. Виділи діляться на дві національні сесії, які падають під головуванням воєводи або його заступника. У справах загального характеру обі сесії воєвідського виділу рідитимуть та прийматимуть постанови спільно. Про справи, які будуть торкатися тільки одної курії, радитиме і прийматиме постанови одна сесія окрема.

Ст. 21. Воєвідський виділом будуть додані урядові, з відповідною освітою, службово підлеглі воєводи, як голови воєвідського виділу та воєводою призначені. При призначуванні слід брати на увагу поруч з потрібною освітою такою національністю кандидатів, так, щоб склад виділів воєвідських виділів відповідав справжнім національним потребам.

Подібно треба робити при призначуванні осіб в інших установах на території названих воєводств, а в центральних владах у тих відділах, котрі є найвищими державними інстанціями у справах греко-католиків, церкви і „руського“ шкільництва.

Ст. 22. Ані держава ані ніякий самоуправний публічний орган не можуть провадити колонізацій на території названих воєводств.

Ст. 23. Влади і державні суди, виконуючи у внутрішньому спому

урядування польської мови, будуть відповісти на заяви сторін на їх мові, себ то по польськи чи то по „руски“, будуть приймати до протоколу та під час ведення розправи усні зізнання на обох мовах.

Самоурядні влади самі визначать собі мову внутрішнього урядування.

Ст. 24. Мову навчання у школах, утримуваних одною з палат воєвідського сесійки визначить та сама палата.

Ст. 25. Сейм Річпосполитої польської прийме постанову про оснування руського університету та забезпечить йому потрібні фінансові засоби з державної скарбниці. Той університет, організований автономно, згідно з розпорядженнями про академічні школи, буде підлягати безпосередно Міністрові Віросповідань і освіти.

Ст. 26. Воєвідські закони і всілякі урядові оголошення будуть оголошувати на польській і „руській“ мові в урядовому воєвідському часописі.

Закони, розпорядження і інші державні акти, які матимуть загальнообов'язкову силу через оголошення у вістнику законів Річпосполитої, будуть, по змозі одночасно, передані до відіона названих воєводств у воєвідському урядовому часописі також у перекладі на „Руську“ мову.

Ст. 27. Самоурядування названих воєводств буде передане в життя найдалше до 2 років після оголошення цього закону.

У тому ж часі уряд приступить до оснування „руського“ університету.

**ЧАСТИНА III.**

Ст. 28. Цей закон приймає обов'язкову силу з днем оголошення. Речення, коли він увійде в життя у воєводствах, які вже мають воєвідське самоуправування, визначить окремий закон.

Ст. 29. Виконання цього закону доручається Міністрові Внутрішніх справ.

**Присильте складки на пресовий фонд на кв. ч. 33.000 в Союзі Кредитовім, Львів, Ринок 10.**

**Присильте жертви на будову пам'ятника ІВАНА ФРАНКА до Кредитового Союзу Кредитового Львів, Ринок 10, ч. вил. кв. 40.000.**

**Галицькі відносини.**

**Загрозували.**  
„Огочка Содоїєнна“ доносить, що в селі Оброшині напали Поляки на дів українського пароха і підпалали збіжжя. В тому селі перебуває військ. Між населенням і військом прийшло до перепалки і крисової стрілянини.

**Замка на залізницю.**  
Як нас повідомляють, на лінії Витанька Іванів Пусте, біля Гермакіні вискочив потяг із шпін, наслідком чого завалився рух перервано на 48 годин. Стверджено, що причиною катастрофи було виривання шпін. Справивали не вивірено.

**Пам'ять.**  
Дня 18 вересня спалено Фільварок в Звоні пов. Боршів. Того самого дня невдало рука вибила мішка в поліщі в Сколи пов. Боршів. В Ставчанях агорією панське збіжжя, в Барткові стирта ніска, в Стріжкові пов. Стрий агорією фільварок графа Брунського. В Баківці пов. Бібрка напало кілька підозрілих студентів (?) узбрюхних в хресті і прогнавши варту, що пильнувала фільварку підпалили стирти збіжжя. Школа вносить 60 міль.

Дальше довідуюсь, що 26 вересня агорія фільварок в Стриганях пов. Стрий. До села спроваджено карну експедицію, в складі 200 кавалеристів. Другої ночі агорія фільварок в Підгірцях коло Стрия. Туди прийшла також карна експедиція.

**Свясть члена гуцульської делегації.**  
Як доносить польська преса убитий член гуцульської делегації називався Юрко Петрівчук. Його замордовано вистрілом з револьвера з поміж за те, що він віділа з чоловічисто до начальника польської держави Пилсудского. Поліція наложила 200 тисяч марок нагороди для того, хто викриє убійника, але безуспішно.

**Карні експедиції.**  
По селах, станиславського повіту, розташовано військо для здавлення „саботажу“.

**Особоті трупів на двірці.**  
Діверць у Львові є переловнені поліційними агентами, які вважають підозрілою кожду людину, що розмовляє по українськи. І так в четвер дня 28 вересня ч. р. перевели строгий особистий труп, на тому, що розмовляв з п. Зодією Оянішкієною по українськи. Онці ківну слідчили агенти, безправно

арештували її і завели на поліційну сторожу. Тут поліційний агент (25-літній хляпчина) намагався в нахабний спосіб перестри особистий труп і лише крик і плач дівчини відвів його від неї.

**Резерві.**  
В Добрянках закатировано одну сотню кінноти в Ланьцуті. Війна, якому приказано принести яєць, молока і пр., в якій очирядки в'єського не міг доставити — побіто до крові. Також побіто до нестачі одного з господарів, який протестував проти простого рабунку сина із його стодоли. Після 8 ої години вечером не тільки в свити, ні показуватися на вулицю села.

На днях старосту скликали усіх війтів повіта на „сесію“ до Стрия. Тут п. комісар Згода загрозив, що як до суботи (3). с. м.) не будуть доставлені підписи членів виборчих комісій, на усіх наложена буде кара по 200.000 коп. А як війти спротивляться дати лісту виборчим з печаткою і підписом, у ці села будуть послані карні військові експедиції.

**Геласія в тюрмі в Перемишлі.**

В слідчій в'язниці Окр. суду в Перемишлі сидить від 14 VII. 1922 Франц Занць, Волод. Кавцько, Іван Осип Третяк, Василь Баняк, Василь Шот та Іван Денис Молеший вс з Судової Вишні, підозрілі за злочин з § 4 зак. з 27. V. 1885, докнанний через атентат на будинок поліції в Судов. Вишні. Слідство, яке виняло повину безпідставність підозріння, було покінчене дня 18. IX. 1922 і того дня передано акта прокураторії. Речення визначений § 112 к. п., давно минув, а прокуратура по ніякійній день слідства не застановила, ані не ввела акти обжаловання. Заяви її особисті інтелепеліяції адв. д.р. Загайкевича, щоби приспішити слідство і винустати арештованих на волю — остали без успіху. Інтервенціоною в прокуратурі дня 26. с. м. д.ру Загайкевичеві заявив прокуратор Юркевич, що в прокуратурі справа пробуде що найменше ще який тиждень.

Дня 27. с. м. розпочали ув'язненню голодівку. З приводу цієї пиняности перем. прокуратурі вислав д-р З. дня 27. с. м. зажалення до надпрокуратурі у Львові.

**Магі судч в Тернопільщині.**  
Тернопільський воєвода п. Ольпінські оголосив дня 20. вересня

точок клявоє, скинув шинелью й витряючи вуса, неначе зблизався цілуватися, вступив до пекарні.

Ми посідали край стола!

— Ну, розповідайте до ладу, яка справа? — досить сухим голосом спитав я.

Перш за все мені було неприємно, що навіть у таких відлюдних закутку не можна здихатися зустрічі з земляками, перед якими не хотілося показувати свого вбозства і по друге — я прочував, що доведеться гостеві давати вечеряти, а се-ж у значній мірі розхитувало мою економічну теорію.

— Та що ж там розповідати? — відказав земляк, помозчавши. — В листі ж написано.

В листі написано надто мало, хоча й багато нісенітниць. Там давить не зазначено, як вас звати.

му. Хто ви, чого ви сюди прийшли та в яких ви зносинах із Дичковським?

Щоб утишити своє роздратовання, я витяг бляшану шабатурку з-під пенсне, що нині вступала мені колішню срібну цигарницю, й узяв нову червтку „спорту“.

— Може маєте цигарку? — тимчасом запитав Левко. — Я вже зо два дні не палив.

Я скригнув зубами й подав йому пальцями цілий „спорту“.

— Паршиві дуже, — додав я, — ще й курити не буде.

— Хто — я? Та я увесь час палив бурячиння! — весело промовив гість і його гарне обличчя осяяло просто черв'яна усмішка, що показала два разки блискучих, рівних, як перлини зубів. Се-ж „спорт“.

Я вже мовчав, але почував, як мене беруть за жилає чорти.

— Бачте... — проказав він по довгій пази. — Як я прибув до Берна, там отой Діжковський, чи як його там? — Він здається, наш консул, чи що, — й говорить: — Ви хочете, каже, вчитися на черепицю? А я й кажу: — Ну — да! Так, каже, їдете до Звірнці, а там каже, така є фабрика на черепицю тоб то. І наш земляк там є добрий, говорить чоловік, Семен Степовий — на наймення, тоб то, виходить, ви... Так він, говорить, вас і поруководить.

— Та сеж — чиста дурниця! — спалахнув я. — Жадної тут черепичної фабрики нема. Є тільки якась майстерня мафлі на печі. Як же можна посідати чоловіка на галай-балай, траїтатися із замізною?

чати відповіді з „чорта“, а Левко, зробивши знову велику пазву, продовжував:

— Діжковський той, звісно, мене не знає... Той відклята би же він знав, як ми тільки отоді раз і бачились? Ну, а видно, він теж добрий чоловік, бо враз говорить: — Коли ти, Пилипченко, — себ то я! — коли, каже, хочеш робити черепицю, то їдь, говорять, просто до Семена Степового!

— Та що ж він, очадів чи що? — вже зірвався я на рівні ноги. — Хіба я черепичний майстер, чорт його візьми!

— Кого? здивувався Пилипченко.

— Кого? — І вашого „доброго Діжковського“, й ту Ідотську черепицю!

# ДІЛО

Виходять щоденно рано.

**РЕДАКЦІЯ І АДМИНІСТРАЦІЯ:**  
Львів, Ринок 10, II. пош.  
Конт. пошт. ш. 143 322.  
Адреса тел.: „Ліло-Львів“.  
Нач. Редактор приймає  
від 10—11 год. перепало.  
Рукописи редакції не повертає.

**ПЕРЕДПЛАТА**  
Місячно в краю 2500 Мп.  
**ЗА ГРАНИЦЮ:**  
В Америці 1 дол., Франції,  
Голландії, Бельгії 10 фр. фр.,  
Італії 10 лір. Німеччині 3 Мр.  
п. марк., Швейцарії 5 шв.  
фр., Чехословаччині 30 ч. ко-  
рон. Румунія 30 лей. Бол-  
гарії 30 левів. Австрії 3 Мр.  
кр. Залив адреси 100 мп.

В опрєдї оголошень  
звертатися до Адмі-  
ністрації.  
ЦІНА  
ОДНОГО ПРИМІРНИКА  
**100 Мп.кр.**

Видав: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: ФЕДЬ ФЕДОРЦІВ.

Львів, 6. жовтня 1922.

**„Автономія“** фальшиві окляки, якіми є польська супроводжалося ухва-лення в польському союзі т.з. автономії „дла трьох воєводства“, під чим треба розуміти Сх. Галичину. Приходить рішення Краківська преса, котра має вже за собою політичну традицію, починає завільна стирати всі краски захвату, одушевлення, вітри і радощів з приволу цієї „далекосхідної“ події. Досвідчені люди, котрі на своєму житті вже не одно бачили, за вську віну, розуміється, обстоюють польську анексіоністичну точку погляду відносно Сх. Галичини, але не видають надмірного захоплення „автономією“. Навпаки, між стрічками прослизується тій критичизму що до ухваленної „автономії“, миготить темна хмарка сумніву відносно цього „галасу значеся“, котрий лишиться тільки галасом.

Сільки події переступилося перед нашими очима в останніх літах, сільки акції мало задержувати долю цього чи иншого народу, а предіть вони сьвітлана попросту випали з людської пам'яті. Для прикладу згадаємо гомінкий маніфест Николи Николаєвича про здінення польських земель під бером російського царя. Ах, що за радість, що за вітка панувала тоді на виході польському подерію. Сам головнокомандуючий гігантною імперією царя „пожалував“ полякам маніфест. А сьвітлана всесильний вождь всесильної Росії на терпкуому хлібі емігранта, читає маніфести Леніна і думає над проливаючим настроєм значіням подібних сів. Бо й що жолова? „Слова — як каже Франко — полова“. Або якого шуму народина був маніфест двох царів (австрійського й німецького) з 5 листопада 1910 відносно Польщі. Правда, тут не скінчилося на словах, започатковано й деякі діла. Ствердено Державну Раду, польський кабінет у Варшаві, видано йому шкільні право, засновано у Варшаві університет і політехніку і т. п. Та польський народ не повірив на те в слова, але в діла, не прийняв ніякої ласки з рук окувантів, не згодився на перекладі своєї національної території. І побіда була за ним. Царі, перейшли до історії їхні маніфести. Що це значить? Це значить, що не дає своїй згоди на якесь волює народова ділання, на ворожу постанову, є тим самим поволанню пощади. А вже найбільш повчаючим під тим оглядом є становище турецького народу. Всемогуча Англія задержувала севрська трактатом смерть турецького державности. Та незломна воля, вперте змагання, непохитна віра в свої сили — всі ці прикмети звели в нідець не то односторонню хвалу, але міжнародний трактат.

нів із своїм проектом. А саме, той проєкт мав бути „інструментом“ польського міністра закордонних справ при вирішуванню справи Сх. Галичини Найвищою Радою з одного боку, а з другого мав становити вихідну точку до якоїсь „внутрішньої акції з метою управління цією галицькою власности на засаді порозуміння і „modus vivendi“ з другою тамосьньою національністю“.

„Вже в першій обріді — пише „Нова Реформа“ — урядовий проєкт збуджував деякі сумніви, чи буде похриватися з тими обома цілями. Головно в порівнянні зі статутом, який для Сх. Галичини вже виробила Найвища Рада в зв'язку з трактатом в Сен-Жермен, урядовий проєкт виявляв сільки недомогань і обмежень, що польський міністр закордонних справ був би змушений завдати собі дуже багато труд і розвинути не аж-яку дипломатичну штуку, щоб переконати великодержави, особливо Італію й Англію, що виселений до союму проєкт є властиво лише модифікацією коаліційного проєкту. Так само з огляду на другу мету статуту (так називається в термінології „Нов. Реф.“ — ухвалена „автономія“) потрібно було доверити часу та дуже терпеливої і досвідченої внутрішньої політики, щоби зробити з того проєкту підставу порозуміння і національного вирішення у Сх. Галичині“.

Польський уряд на думку „Нов. Реф.“ виступив із своїм проєктом в гарячий час і зробив його незвичайно тісним, так що не було з чого робити уступок націоналістичному таборови. А що той табор прещінь мусів виступити із своїми поправками, що й сталося, тому й проєкт викривлено. „Оба міністри — закордонних і внутрішніх справ — будуть мати багато клопоту, заки зуміють в корисний для держави і її політики спосіб зунитувати той проєкт“. Правда, „Нов. Реф.“, як і всі польські політичні чинники дуже радіють ослабленням Англії в міжнародній політиці і зміцненням Франції, що може корисно відбитися на польських змаганнях до інкорпорації Сх. Галичини. „Але та епохотура в ніякому разі не буде трагікою. А невідомо, чи змінні, котрі в ній наступають скорше чи пізніше, не виявлять себе в наслідок деякої тяжчини, як положення в перед двох місяців, в котрій вирішено виступити із обговорюванням статуту“.

Більш оптимістично єдинює крок польського уряду і союму краківський „Час“. Перевішив порівняння між початковим проєктом і ухваленим, зазначає: „Зміни введені до урядового проєкту пшли по дліні збільшення проз польської меншости — а тим самим виключуть в Україні остру критику і обурення. В разі на те може відбутися, що й урядовий проєкт їх вичмає не вдоволяє, бо признано його провокацію. Отже зміни, введені на

Українцями шляхом задоволення їх культурних потреб, а поруч того на створення підстави до переговорів з Найвищою Радою. Урядовий проєкт, як ліберальніший і ширший, в кількох точках краще відповідає тій цілі, як ухвалений вчора закон. Але останній викличе за те меншу опозицію у польського населення Сх. Галичини, а також і в союмі тільки завдяки тим змінам міг перейти відносно глянко“.

„Сарієні заті! Старенький „Час“ адитива до решти і виявляє найвішність, як мала дитина. Можливо його заспокоїти, що не будемо обурюватися ані на перший проєкт, ані на другий. Ми вже перестали

дивуватися й обурюватися. Не ворушують нас ніякі проєкти з польського боку.“

Примітьте сивідки на прещі-ний фонд на ш. ч. 30.600 в Союзі Кредитовій, Львів, Ринок 10.

## Тюремна голодівка.

(Історія яких мило.)

Істають закони й закони. Шо краї — ніше право, ніше звичаї, ба навіть ніше погляди на мораль і етику, на те, що, мовляв, можна, а чого не вільно. На цьому й оснопується який еспульний лад, оформлений і скерований на бростий. Бігтий шлях писаними кодексами державних законів і обовязкових розпоряджень. Який народ, така його влада, яка влада — такі порядки. І від того, що попраки будуть ріжні, сьвітливо ріжні, не те, що тут менш, а там більш, а просто шілкою однієї одні від одних. Це відона справа не тільки Факонцеві з широкую хормічною освітою та досвідченому адмін страторови, але авичайному подорожному одного з швидких потягів, які є живими звязковими поміж центрами великих і менших державних організацій, конкурентів на шляху поступу і що йде в купі з ним — ладу її організації.

Стеж теж краї закони, єсть і гірші. Але їх складали ті, що перш за все керувалися примітивним почуттям людської справедливости і кривди, а дальше, розумом організаторів державного життя. Справедливість добро громадян, добро держави — це провідна ідея і головна мета усіх писаних законів.

Коді пошквантиса одного лише хронікою судових розправ на території Східної Галичини за останні 2 роки

себто те, що відомо широкій публіці, ласій на сензації, які виходять на вулицю з салі судових розправ! Ми навіть не торкаємося того, що роблять виконавчі органи політичної адміністрації, не вгадуємо й імені карних ексцеліцій, жандармерії, поліції, а маємо на увазі лише, що діється у стінах будинків справедливости, у яких мали голде високі урядові, доводні користи, які свої обвинувачення спускують чорним по білому і судять на підставі документів і незобітних доказів.

Хроніка великих процесів, які відбулися на протязі двох останніх літ по судах у Львові, Стрию, Коломиї і інших містах і містечках Східної Галичини, а які були звернені проти більш або менше значащих діячів української національности за провини, яких вони були-то доконали у відношенню до польської держави та її громадян —

Ті, що сиділи на лавках обвинувачення підчас процесів переймали роллю обвинувачуочих. Судова розправа доказувала позич безвинність переслідуваних за страшний злочини. Та не в'ячому сьуть, бо ж суд і є на те, щоби ршати, хто винен, а хто ні. Але діло в тім, що поки обвинувачі стануть перед суддею та мають змогу виправдати себе від страшних звиндів, які їм роблять, вони пересиджують довгі місяці а то й роки серед жалких умовин сидічів звинді!

Трохи примірив з пам'яті: д-р Петро Петрушевич, „кочаськівський кат“, що був обвинувачений як лікар, командант санітарного відділу, який ніби то зловживав своєю владою і своїм лікарським знанням на

Пр. 315/22. В імені Річпосполитої Польської: Суд окружний карний яко Трибунал прещівий у Львові ршиє на вшегк Прокураторії Державній, що зміст арешту уміщений в часосній „Ліло“ ч. 22. 9. 1922. з дня 29. вересня 1922. під номером 11) Вагдаліма і статка 11) і 12) сіла „Значить прещі до...“



# ДІЛО

Виходить щоденно рано.

Видав: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДИЛО“.

Начальний редактор: ФЕДЬ ФЕДОРЦІВ

**РЕДАКЦІЯ  
И АДМІНІСТРАЦІЯ:**  
Львів, Риннон 10, II. пом.  
Конто почт. шад. 143-322.  
Адреса тел.: 2140—Львів.  
Гляч. Редактор приймає  
віа 10—11 год. передпол.  
Реклама  
редакція не зветрає.

**ПЕРЕДПЛАТА**  
Місячно в криво 2300 Мл.  
**ЗА ГРАНИЦЮ:**  
В Австрії 1 дол., Франції,  
Голландії, Бельгії 10 фр. фр.,  
Італії 10 лір. Німеччині 3000  
п. марок, Швейцарії 5 шв.  
фр., Чехословаччині 30 ч. ко-  
рон, Румунії 50 лев. Австрії 3000  
мл. Зміна адреси 100 мл.

**В опрвті оголошень  
звертатися до Адмі-  
ністрації.**  
ЦІНА  
**ОДНОГО ПРИМІРНИКА**  
**100 Мл.**

Львів, 17. жовтня 1922.  
Постійно в наші руки попало  
на індексі. **Потіймо** в наші руки попало  
кілька примірників  
краківської „Нової  
Реформи“ з пам'ятних днів серпня  
1919 р., коли українська Галичина  
уввляла собою одне велике цвин-  
тарниця, коли через увесь край про-  
носилась одна велика стогін.  
Наша праця, хвала і грози і  
безконечного ахаліття якраз на-  
дається до того, щоби пригадати де-  
що з тез і висновків „Нової Ре-  
форми“ на підкладі подій останніх  
днів. Це тим більше важно, що  
„Нова Реформа“ належить до най-  
поважніших польських пресових  
органів і є далекою від крайньої  
дубочности величезної більшости  
польської преси та що повлається  
на суто польській області, а тим  
самим не має аркої чорносотенно-  
щобівістичної закраски „кресових“  
органів.

В ч. 340 з 20. серпня читаємо такий  
характеристичний уступ: „Минишій  
Українець не може жити в згоді з  
Поляком, стрічаючи з ним  
всюди. Культурно ми випередили  
Українець о цілі століття, що їх  
подражімо і запелюємо, а психо-  
логічно як нарід-маса аж до о-  
станнього селюшка, є ми віза-  
ціявцями і долей оці панів.  
Постійна наша стичність з Україн-  
цями лево не допоможе до того,  
щоби уступили шкідлива україн-  
ська ідеологія, бо в разі існуван-  
ня того контакту ми є чмьєє  
що просто провокує україн-  
ську натуру до безпастан-  
ного опору, наванести, жалю. У-  
країнець, лякаючись нас і нашої —  
не так жажди володіння, як психо-  
логії володаря ведіється психи-  
нас з чортом, щоби вратувати сн-  
том своєї незалежності чи окре-  
мішности“.

Не будемо вважати в критич-  
ний розгляд цих бундючних послід-  
ств, які є впливом передчасного  
забороту голови, є легіонізм, упо-  
юючими словами на вітер, є оче-  
видниці парадокси „визнавців  
ідеології панів“. Зрештою, на умо-  
тубування цих парадоксів не при-  
водиться ніяких аргументів, а звар-  
нею увагу лиш на твердження про  
польську культурну ввщість. Що  
Поляки під деяким оглядом у сво-  
їх тв. вищих верстах є культурно  
богатші, але не вищі, не улягає  
сумніву. Польська культура завдя-  
чує своїй розвитку важкій праці ш-  
льх покоління українського народу  
на всім просторі українських  
земель. Так було за старої Ри-  
чиписполітї, коли мільони укра-  
їнських паншиняних рабів пра-  
цювали на кілька десятків тисяч  
польських панів — тис., що таори-  
ла нашо в тодішньому розумінні,  
так було за австрійських часів, ко-  
ли український селянин своєю пра-  
цею і трудом одлячував польську  
культуру в Східній Галичині, як це  
в приступі шкідливості промаєє.

пасть темноти й неввіжества, коли  
на Волині фактично ліквідується  
українське шкільництво, створене  
українською владою; чужі непро-  
стийні злочини перед ввстатом куль-  
тури, коли на допусається україн-  
ської молоді до університетських  
студій. А вже класичним зразком  
боротьби з наукою, безпастанної  
ввщї з українською культурою, є  
невільна подія у Львові.

Польська поліція заборонила  
ввступити інаугураційні ввклади „Товар-  
иства в наукових ввкладах ім. Пе-  
тра Могили“, „мотивуючи“ своєю  
заборону тим, що ці ввклади ма-  
ють урвань в шче популярно-  
го та що є систематичні. Це є  
є впадні достаточною причиною,  
щоби заборонити ці ввклади. Коли  
ці поліційні аргументи водати до  
відомо чужинці, то він безумовно  
не повірив би в їх правдивість. Бо  
немає уникат в шлвї світі, щоби по-  
ліція присвоювала собі право вида-  
вати осяд про рівень науко-  
вости якого небув ввклада, що-  
би поліція, яка шде не має і не мо-  
же мати претенсій до науки, засво-  
ювала собі права університетів чи  
академії наук. Не знаємо ні одного  
наукового твору, який написав би  
хоч би один комісар поліції, а на-  
впаки знаємо, що серед поліційних  
членів пошійної академії наук є ба-  
гато шв-аналіфабетів, котрі не ро-  
зуміють навіть ніякої наукової тер-  
мінології, а тим більше української.  
Зрештою, Тов. ім. Петра Могили є  
власне товариством наукових  
ввкладів, а не популярно-науковим.  
Другий поліційний заміт міститься в  
систематичности ввкладів.

жкраз навпаки, систематич-  
ність ввкладів є їх прихиткою, до-  
датною стороною, бо не вводить  
слухача в хаос, тільки ступене дає  
йому спротогу розвинути свій сн-  
тогляд.

Польська преса, похваляючи по-  
ліцію, яка заборонила інаугураційні  
ввклади і ввклади взагалі та при-  
тїмочі зборї розігнала зібраних слухачів,  
робить злоглади, що це мала  
бути інаугурація шкільного року на  
та йнім українським університеті.  
А колиб і так було, то чи вчитися,  
студіювати, заняті кількатисячну  
масу молоді, яка отсе вже чотирі  
роки є позбавлена науки, є злочини-  
ний? Чи український народ має до-  
пустити до того, щоби його молоді  
зввечилася, аби він сам потахнув  
у вічній темряві і неввіжесті, аби  
він аж до суду віку був тільки по-  
гноєм для чужих культур, для чужо-  
го культурного багатства? Чи  
українська культура достійно має  
бути на індексі і чи у важкому ли-  
холітті має згинуті і пропасти, як  
гинула і пропадала на протязі важ-  
ких століть української історії, то-  
тана дикими ордами шкідливих кече-  
нців-циганів Чехословаччини.

привило нам мінятися за шідсть  
культури, за всенародню куль-  
туру, а не ту, що є власністю тих,  
яких зараховується до „die oberen  
zehn Tausend“, то ми не повинні-  
сь би в тїм, що по словам „Но-  
вої Реформи“, культурно випере-  
дили Українцв о цілі століття“.  
Тільки країня Іморандія „in tebus

істраїнісіє“ могла подякувати п. Сро-  
ковському чи кому іншому таку без-  
думну і бундючну фразу.

При вввні адресі просимо не  
забувати подати і поперед-  
ню свою адресу.

## Галицькі відносини.

Польська преса з нагоди смерті  
С. Твердохліба.

Львівська польська преса при-  
свячує доволі багато місця події,  
яка мала місце в Саліжанні в неді-  
лю, і діяльності С. Твердохліба.  
Тон статтей — погромовий.

Півофіційна „Газета львоьська“  
пише: „Незрозуміла поблажливість  
власної що ні в одній ввкладі не  
здобулися на ввстрашачуючий при-  
мір, хоча мали до свого нагоду. Де  
є шт наглї суди, якими погрожува-  
ли? Як оправдати, що при вввле-  
нні на горяччій учинку підпалення і  
убийництва ставиться перед наглїм  
судом це, щоби він узяв руки і  
передав їх звичайному судови? Як  
зрозуміти, що такому прим. „Ціло-  
ви“ повлається щоденно вловати  
не оє, що польська і львоьська  
ввщі петляки нашіх ворогів зов-  
вщили, але і кожний бандинський  
наклад на майно польське, арефери-  
ваний ще й з книжками? Разумієть-  
ся зрвати з ним методом. Ми є і  
завжди були єз признаннім своїм  
Русинам. Означе рівночасно треба  
показати, що, о скільки користаю-  
чі з цих способів заповнена оціка  
права, — о скільки горє кождому,  
що засидється на це право і хоче  
підкопати державу“.

Очевидно, реферувати цю чер-  
гову провокацію брукового свистка  
— шкодо місце. Не перша вона, й  
певно не остання. А мета цих без-  
карних провокацій лідома: розбу-  
хувати і піддержувати погромові  
настрої серед місцевого шумовиння.  
Зразком для шлвачів погромових  
тенденцій злогопатня „чорна сотня“  
в царській Росії, яка ці методи про-  
повідувала й спеціалізувала в таких  
органічних охрани, як „Дуглавий  
арьок“ і „Кієв“.

Налікавши своїх читачів ад нос  
притуманим повстанням, в другій  
статті, присвяченій С. Твердохлібо-  
ви, „Газета полдення“ видає грози  
на „диких рвунів з під знаку Шен-  
тницького, Кушницького і інших“ і  
на школу Шентницьких, Федаяів,  
Кушницьких і Танкевичів, „со шід-  
тїм і рогагу“. Після свого не-  
двоозначного заклику до погрому,  
поліційний орган мікає в сторону  
когось у Варшаві, що „swem nie-  
zdecydowaniem podjęto szatwa  
zbrcydalarzom ich pracę“.

Найбільше місце присвячує не-  
дільній події „Курер львоьскї“ у  
вступній статті під загловком „До-  
волї вже поблажливости. Сидір  
Твердохліб, піонер польської-украї-  
нської угоди замордований“ і в дру-  
гій статті п. з. „Nowa zbrodnia szar-  
telców ukraińskich“. У вступній статті  
нач. редактор „Курера“ — Вол  
Ямпольскї зввзвє до репресій. Він  
пише: „Держава зорганізована, пра-  
вова, якою є Польща, мусить на  
своій території забезпечити пев-  
ність майна і життя для горожан,  
загварантувати послух для своїх  
прав і розібрядків“.

Дилемат є ясний і отвертий:  
з одного боку передчасно лагід-  
ностию осмілювання зграю полтиняних  
бандитів — на нещастя не тільки  
краю, населення, — а з другого до-  
бро-Польщі, нашої по згладі дїлор-  
ї ввва великої більшости шкідливих  
не має що надати ввщї шід  
шубором. Не пора ні вввщити  
Треба здецидуваннє дїл, щоби вло-  
вити і унешкідливити і руки і моз-

Як бачимо, зввсім в стилю по-  
ліційної „Газети полденної“. А во-  
на, „Газета полденна“ — навіть  
сперпарувала при цїй наголі новий  
себеріаній „документ“ для підче-  
сення погромового настрою.

В атмосфєру, вже й так до-  
крано подлазвану, видає провока-  
ційну ввстку, неначе би Українці на  
ї, надоліста плянували повстання.  
Вставне навести заголовок з підза-  
головками провокацій „Подзенної“:  
„Ми засуджені на погібель. — Грізна  
набезпєса“

— Між тим нехай гай-  
дакики мовдуть, польське на-  
селєня. — Різати Яків! — Укра-  
їнські наглї суди. — Мордувати  
ввщї!“

Пр. 350.22. В імені Республіки Поль-  
ської! Суд окружний карний яко Трубун-  
дал пресовий у Львові рвшає на ввсєок  
Прокураторї Державної, що зміст арти-  
кула ввщилиши в часописі „Шп“ ч. 34,  
9865 з дня 12. жовтня 1922. в артику-  
ла шд наголвками: 1) „Для табори“ в  
уступах а) між словами „тишка“ і „По-  
дека“; б) між словами „від тих, що“ і

словми „Чехословаччині“ і „деякі“ 5  
„Польські вибори і Сх. Галичина“ в уст-  
пах а) в д слова „Шалега“ до „суду“  
б) від слова „зазнавав“ до „як мар-  
в в д слва „Як що не“ до кімчї арти-  
б) „З польських справ“ в устпак а)  
шїм наголвком; б) устпак від слова  
рад“ і „пови що не відомо“ містї  
б) ства а) 1, 2, 4 б), 5 б., 6 б.)



# ДІЛО

Виходить щоденно рано.

**РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:**  
Львів, Ринок 10, II. пош.  
Квито пошт. ш.к. 143 322.  
Адреса тел. „Діло—Львів“  
Нач. Редактор правління  
ст. 10—11 год. переполю.  
Рукописи  
редакції не звертає.

**ПЕРЕДПЛАТА**  
Місячно в ціну 2504 Мп.  
**ЗА ГРАНИЦЮ:**  
В Америці 1 дол. Франції  
Голландії 1 дол. 10 фл. на  
Італії 10 ліг. Німеччині 323  
н. марок. Швеції 15 ш.  
Фр. Чехословаччині 30 ч. ко-  
рон. Румунія 50 мп. Бол-  
гарії 50 лева. Австрії 1000  
ш. Залив адреси 100 ш.

В справі оголошень  
звертатися до Адмі-  
ністрації.  
229  
**ЦІНА**  
**ОДНОГО ПРИМРИКА**  
**100 Мп.**

Видач: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: ФЕДЬ ФЕДОРЦІВ.

## Масові труси й арештування у Львові.

А — еш увення Начального Редактора „Діла“ Федя Федорцева. Арешт Осипа Навроцького і ин. — Масові труси.

Сьогодні в п'ятницю о год. пів до 4 зранку вступили до по-  
кеш дві начальні редактора  
„Діла“ Федя Федорцева гості. Явля-  
ся комісар поліції (привадице невідомо)  
з двома агентами та одним  
жовніром з крісом. Агенти негайно  
розпочали ревізію по всіх столах і  
шафах, а комісар наказав ред. Ф.  
Федорцеві одягатися та йти з ним  
на поліцію. Редактор Ф. Федорців  
був вже від довгого часу хворий і  
від трьох днів так погрішало йому,  
що й у редакції не бував та не міг  
брати участі у редакційній праці.  
Цього раніше був у него д-р Кур-  
ковський, який ствердив гострий ка-  
тар агента та зборонив аставати з  
ліжка. Але комісар не хотів і слу-  
хати про те, що прийшов арешту-  
вати недужу людину, але коли п. Фе-  
дорців зажадав лікаря, який ствер-  
яв би правдивість його недуги —  
післяв агента до дирекції поліції за  
інструкціями. Замість „інструкції“  
агент повернув ще з двома  
жандармами. Тоді сам комі-  
сар айшов кудись. За хвилину за-  
казав перед будинок віз ратунової  
погогойти з двомма лікарем,  
д-ром Целевцем. Лікар ствер-  
див у редактора Ф. Федор-  
ціва 38° горячки та рішуче  
запротестував, щоби в та-  
кому стані забирати недужо-  
го до поліційних ареш-  
тів. Помимо цього комісар, який  
в між часі повернув ще з двома  
агентами загрозив силою, як  
що п. Федорців негайно не ояг-  
няться і не йде з ним на поліцію.  
Супроти такої заяви комісара —  
хворий редактор насили піднявся з  
ліжка. Його відрозвалили до полі-  
ційних арештів на вул. Яковича о  
год. пів до 5 зранку, під конвоєм  
комісара, чотирох агентів та трьох  
жовнірів. Помимо кількарязового  
домагання арештованого — комі-  
сарані ніхто з агентів не  
предявив ніякого доку-  
менту на право перевести  
арешт і ревізію. Очевидно,

що ревізія була шлком безрезу-  
татною.  
В студентській кулі в Акаде-  
мічній Домі арештовано над раном  
студентів Тиктора, Бубу, Фі-  
ка, Мосика і Яцуру, дві се-  
стри-службиці і одного служачо-  
го. Сестри-службиці після пере-  
слухання на поліції при вул. Яков-  
ича випущено на волю. На їхніх о-  
чах агенти поліціїні тяжко побили  
студ. Яцуру. Виходячи з поліції,  
чули крик других студентів. Іх  
били.  
В „Домі Іванівців“ переведено  
ревізію і арештовано: Українсько-  
го Семана, Вороновського Михайла,  
Ядєва Ілька, Юрія Гольського і Гор-  
денка (старенького емігранта з Ве-  
дики) України.  
В „Гіросівні“ арештовано уряд-  
ника товариства п. Петрика і від-  
везено до команданта поліції Лу-  
цького.  
У п. Осипа Навроцького пере-  
ведено вночі о год. 1/4 над раном  
ревізію (переводили комісар, 2  
агенти і 4 жовнірів). Після дво-  
годинного трусу п. Навроцького  
арештовано.  
На двирин арештовано Богдана  
Ковальського.  
Дальше арештовано сторожа  
каменниці Наук. Т-ва п. Гунаїла  
студ. Ярослава Івасечка і студ. По-  
люгу в їх приватних помешканнях.  
Крім сестер-службиць на волю  
випущено п. Гольського і Богд.  
Ковальського.  
Крім у вище згаданих, пере-  
дано вночі і над раном ревізію,  
двократно в помешканню д-ра Ст.  
Федака, у судді Володимирі Целе-  
ча, у директора „Союзного Базару“  
п. Чайківського, у п-стаа Романів-  
ських на Соборній, в забулованих  
св. Юра, в будинку Наук. Т-ва ім.  
Шевченка при вул. Чарнецького ч.  
24, і в будинку „Дністра“.  
Причини ревізій і арештовань  
невідомі.

**Неві узброєні відділи в околиці**  
Завзвць.  
„Газета Подільна“ повідомляє,  
що в околиці Бродів і Залозвць  
веде свою акцію новий узброєний  
відділ в кількості 70 осіб. Цей від-  
діл вже знищив 5 фільварків. Під-  
час сутички в військом було кіль-  
кох убитих, після чого ватага роз-  
блалась на 3 малі групи.  
**Шлях львівського штабу на Поділля.**  
Дня 13 жовтня виїхав на По-  
ділля шеф штабу 12 дивізії для  
ведення акції проти узброєних  
ватаг.  
**Напади.**  
В Писарівці коло Дунаєва уз-  
броєна ватага напала на польський  
фільварок Леона Кіші, у якого за-  
брано дорожнечинності і 30 міліонів  
марок. Члени ватаги розлапали грю-  
н і біжугерно місцевим селянам,  
після чого скерились в лісах.  
**Допомагають ся допомага.**  
Як доносить польська преса,  
Польня всіх міст Східної Галичини  
анешлюють до польського уряду  
делегатів із такими домаганнями:  
1) охорона торговлі; 2) вислання  
війська до Східної Галичини; 3)  
ліквідавання узброєних ватаг; 4)  
покарання винуватців останніх по-  
дій у Східній Галичині.  
**Районенде у Варшаві.**  
„Газета Подільна“ доносить,  
що польський уряд заввавав львів-  
ського директора поліції Райнлен-  
дера до Варшави, в цілі обмірко-  
вання акції проти саботажів у Сх.  
Галичині.  
**Неза поайь арештовань.**  
В звязку із появою узброєних  
ватаг, на Поділля йде нова поайь  
арештовань і ревізій серед Україн-  
ців. Арештується певинних людей,  
в підозрінню, що вони належать до  
ватаг, або допомагають їм. В Тер-  
нополі арештовано 20 осіб, в Під-  
волочисках 10, а майже з кожного  
села арештовано кількох студентів,  
або селян. Тернопільське вояд-  
ство постановило інтригувати, чіль-  
них українських діячів за мимий  
контакт із повстанчими ватагами.  
Польська преса висловлює з приво-  
ду того свою радість. „Газета По-  
ранна“ подає, що узброєним вата-  
гам допомагають українські селяне.  
**Чортківщина в огні.**  
Дня 17. ш. м. о 6. год. вечером  
згоріло два стирти соломи у п. Во-  
лощука в Чорткові, яку він перед  
кількома днями продав зарядови  
азяниц. Справиників підпалу не зло-  
вини. — Крім цього згоріли в Чорт-  
ківщині чотирі стирти збіжжя в Ба-  
зарі, власність полжогоника поль-  
ських військ. Оцінено їх на 12. міл.  
мар. п. Дня 11. ш. м. невисліджені  
до тепер справники, спалили біля  
Гадинковець будинки трох кольон-  
стів. Спалено також фільварок у

прокуратора Льворенца, командант  
поліції Гошовського і представників  
Окружних поліцій Східної Галичини  
і делегатів повіств. Предметом  
парад була справа боротьби із за-  
ворушеннями у Сх. Галичині.  
**Напад на потяг.**  
Дня 19. жовтня недалеко стації  
Перезенків — напад підоррийні у-  
зброєний відділ на тягаровий потяг  
і забрав багато вартисного краму.  
Слїдство поліції не дає ніякого  
висліду.  
**ПАТ. подає.** „Підчас двора-  
нього раату між представниками  
Дипломатії і преміером п. Новаком  
розмова зайшла на останні випадки  
в Східній Галичині. Прем. Новак  
сказав менше більше ось що: В  
останніх днях дуже болісно відчув  
я вистку про смерть б. п. Сидора  
Твердохліба. Здавалось, що зло-  
чинні виступи, аранжовані горстокою  
збаламучених агітаторів, більше не  
повторяться, міжтам коли стирїли на  
стації в Саніжани на жаль пригадали,  
що у Східній Галичині є ще умні  
чутні на агітацію, що йде з зовні  
краю.  
Мимо сього, що злочинні під-  
пали і нападів повторяться в о-  
станніх тижнях доволі часто, не  
визано загальних принципних роз-  
порядків, бо правительствє стодє  
на стійвості, що тут працюють  
жила з поза українського народу,  
які звсімі не є просямом його воли  
і змагань. Помимнаю, очевидно, роз-  
порядки поліційні, принародовані  
завжди в околицях, де деякі зло-  
чинні зачинають виступати еміде-  
мічно. Як найбільшою вирозю-  
мілістю і лагідністю ми хотим  
задокументувати, що ми віримо  
в те, що ці злочинні зама-  
хи мають що небуває світного  
з цілістю українського народу. Ми  
хотїли на час виб-рив позинити у-  
країнському народови як найбільше  
свободу, бо таким чином найлекше  
при виборках було би виявилось, що  
всякі поголоски про невірність  
правительствє супроти національних  
деншостей розсювано тєм. еміційно  
і фальшиво. Ми думаємо, що таким  
поведенням найлекше нескорїтим  
навіть несприхливий нал жинва про  
наші добрі наміри. Стодїя, ріддані  
до б. п. Твердохліба видбилися бо-  
лочно так серед жинва польського  
як і руского. Обі сторони розум-  
ють, що злочинна дія воля зма-  
гас захищати в свїжитні обох на-  
родів анархію і анархією пробити  
дорогу тїм, що неразим оком див-  
ляється на польсько-руське спів-  
життя. Автономна устава для Схід-  
ної Галичини (так і сказано у Схід-  
ної Галичині, не Малополюскі вхлад-  
ней. — Прим. Ред.) є безумним  
солєдї в оші антидержавний еле-  
ментів, які бачучи, що воина буде  
творити золотий міст порозуміння,  
хапаються останнього средства скри

## Галицькі відносини.

**З історії Террій.**  
Що про  
Наш кореспондент до-  
носить, що узброєна вата-  
га, яка перебувала в днях  
в Зборівщині та Бережан-  
щині, посуветься скорим  
темпом в напрямку на Тер-  
нопіль.  
З розмов члєнів ватаги  
із селянами виходить, що  
ватага нічого спільного з  
Баташевським не має.

Ватага розкидає нові відозви. Неда-  
леко Підгаєць має прийти до нової  
сутички між військом і ватагою.  
В Горожані ватага напала на по-  
стерунок і замордувала команданта  
поліції. У Гельскови спалено і збу-  
рено фільварок.  
Дня дня 18 жовтня ватага по-  
сувалася здовж Золотої Липи через  
Завалів, Середнє в напрямку Мона-  
стириск.  
Пача ватага.

# ДІЛО

Виходить щоденно рано.

**РЕДАКЦІЯ  
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**  
Львів, Район 12, П. вул.  
Ковто пошт. шл. 143 322.  
Адреса: "Діло—Львів".  
Нач. Редактор приймає  
з 10—11 год. переклад.  
Руконісці  
редакції не звертає.

**ПЕРЕДПЛАТА**  
Місячно в прями 2500 Мп.  
**ЗА ГРАНИЦЕЮ:**  
В Америці 1 дол. Франції,  
Голландії, Бельгії 10 фр. Фр.  
Італії 10 лір. Німеччині 3000  
п. марок. Швейцарії 5 шв.  
фр. Чехословаччині 30 ч. ко-  
рон. Румунія 50 лей. Болга-  
рії 50 лева. Австрії 3000  
ш. Залей адреси 10 ш.

В справі оголошень  
звертатися до Адмі-  
ністрації.  
ЦІНА  
ОДНОГО ПРИМІРНИКА  
**100 Мп.**

Видав.: ВИДАВНИЧА СПІЛКА "ДІЛО".

Начальний редактор: ФЕДЬ ФЕДОРЦІВ.

## Арештовання оборонці Федюка!

На кілька годин перед розпраною Фе-  
дюка арештовано у Львові його оборонця  
д-ра Володимира Загайковича.

Львів, 23. жовтня 1922.

Перед  
процесом  
Св. Федюка  
і тов.

## Галицькі відносини.

### До арештування ред. Федя Федорцева.

Арештований вчора вночі не-  
дужий нач. ред. "Діла" Федь Фе-  
дорців сидить досіль у поліційних  
арештах на бул. Яковича. Ареш-  
тованого поміщено в дуже зливний  
келі, що може відбитись вельми  
шкідливо на його здоров'я.

Помимо того редактора  
Федя Федорцева не пере-  
водять до шпиталю, та не  
допускають ніякої санітарної допо-  
моги ззовні.

Для характеристики тюремних  
відносин цікаво, що "сам" п. Кай-  
дан дозволив дружині арештовано-  
го приносити чодовикові окрім оби-  
ду й інші харчі, але варту не пу-  
скають її та не хотять знати ніяких  
наказів свого начальства. Таким ро-  
бом хвора людина не має змоги  
й спілкування отримати поза загаль-  
ним тюремним харчем.

Очевидно, що він ред. Ф. Фе-  
дорцеві досіль не пред'явлено нія-  
кого мотивування його несподіваного  
арешту, він не виявлено цієї тай-  
ни його дружині, якій ще ні разу  
не дозволено на побачення з ареш-  
тованим.

### Масові арештування.

Тисячу утримують Українців в тюрмах!  
"Курер Львівські" подає з компе-  
тентних жерел, що під цію пору  
в Сх. Галичині арештовано 1600  
Українців. До числа тих свіжо ареш-  
тованих не треба вчисляти Україн-  
ців, що страдають вже в тюрмах  
від давна. Загальна кількість уяв-  
лених у нашому краю виносить  
кілька тисяч.

### Арештування представника галац- ської преси.

Дня 20. жовтня до Львова при-  
їхав кореспондент голандської преси  
для інформації в справі від-  
носин у Сх. Галичині та замешкав  
в будинках св. Юра. Підчас нічних  
ревізій поліція арештувала його і  
зв'язнула разом із українськими  
студентами. Арештований назива-  
ється I. F. Th. Peridion з Роттер-  
даму.

### Арештування сторожі будинку св. Юра.

Дня 20. жовтня вночі львів-  
ська поліція арештувала сторожу,  
що пильнувала будинків храму св.  
Юра перед нападами напасників.  
Арештовано 24 студентів та учес-  
ників.

### Замки у св. Юра.

Вчора переїдено в будинках  
св. Юра другу ревізію, при чому  
арештовано Івана Білика ученика  
дяківської школи.

### Ревізії у Львові.

Дня 20. жовтня вночі переїде-  
но ревізію в помешканні дирек-  
тора "Народної Торговлі" Миколи  
Заячківського. Не знайдено нічого.

Нова ревізія в "Секції Батьку".

підозва) призначеним для При-  
дирячців емігрантів твердили, що  
се призначені для "війська україн-  
ського". Не найшовши нічого забри-  
ли з собою стил. Стрепуру.

### Ревізії на провінції.

В Каміні струм. і в шілому по-  
віті поліція переводить основні ре-  
візії у домах всіх сидомішник Укра-  
їнців. Найосновніші ревізії відбу-  
лися в селі Стрептові і Сільми  
Беньковим.

### Арештування в Перемишлі.

3 Перемишля пишуть нам, що  
там арештовано професора Воло-  
димира Зубрицького і студента Сте-  
пана Геру. Переведено ревізії у п.  
Кліки Фуяревич, в Союзі торго-  
вельних Спілок та в кількох сту-  
дентів.

### Політичний замах?

Нам пишуть, що в Перемишлі  
найдено трупа Станіслава Пилипо-  
ва, застріленого невідомою рукою.  
Про убитого панувала з давня за-  
гальна думка, що він є на услугах  
поліції як провокатор і доносчик  
проти Українців.

### З історії містерії.

#### Ватаги.

Як доносить "Газета Поранна"  
узброєні ватаги на Поділлію переї-  
шли через Осичі на Будацькі. Шо-  
би облекшити собі утечу, ці відді-  
ли розбіглися на малі групи і пе-  
рекладаються лісами.

#### Командант уланів боїться ватаг.

"Газета Поранна" подає: Дня  
19. жовтня узброєна ватага напала  
на фільварок в Черечкові, де спа-  
лила стирти і будинки. Коли про  
цей випадок повідомлено коман-  
данта уланів, що їхали із Стани-  
славова, то командант задержався  
із своїм відділом у селі Ковалівці  
до ранку, побоюючись вступити в  
бій із ватагою вночі. З тієї час  
ватага зникла. Так само швардрні  
уланів висланій з Бучача не пу-  
стився в погоню за ватагою, а  
тільки обсадив дороги і вичікував  
дальших подій.

#### Нові ватаги.

"Газета Подзєнна" доносить,  
в Гусьядищині появилася нова ва-  
тага в числі 50 осіб. Сила ватаги  
що перебуває в Рогатнищині зро-  
стає до 140 шаблук.

#### В Бучаччині.

Та сама газета подає, що в  
бучачському повіті появилася узбро-  
єна група, мабуть частина ватаги в  
Бережанщині. Також в околиці  
Зарванці бродить лісами малий  
узброєний відділ.

#### Біля Копичинець.

В лісах біля Копичинець поя-  
вилася ватага в числі 200 людей.  
"Газета Поранна" подає, що всі ті  
ватаги зміцнюють і доповнюють



# ДІЛО

Виходить щоденно рано.

**РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:**  
 Львів, Ринок 10, II. поз.  
 Конто пошт. ш. 143 322.  
 Адреса тел. „Діло—Львів“.  
 Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.

**ПЕРЕДПАТА**  
 Місячно в краю 2500 мп.  
**ЗА ГРАНИЦЮ:**  
 В Америці 1 дол., Франції, Голландії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 3000 п. марок, Швейцарії 30 ш. фр., Чехословаччині 30 ч. кор. Румунія 50 лей. Голландія 50 гвльв, Австрії 3 000 шп. Зміна адреси 100 мп.

**В справі оголошеня вертатися до Адміністрації.**  
 ЦІНА  
**ОДНОГО ПРИМІРНИКА 100 мп.**

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Начальний редактор: ФЕДЬ ФЕДОРЦІВ.

Найдевшавий нагами одаті муніципалітету, мішочок і діточка тішки у фразі **ШМОДА І БІКЕРСОН**  
 Львів, вул. Краківська 17. — Філія: вул. М. 2. Краківська 2. 2-3  
 Замовлення з найкращими кредитами і за готівкою матеріалів поштою доставляється з ліній. Містові футра, футра до подорожі і бунди на складі.

Львів, 24 жовтня 1922.

**Видернати!** В часописній термінології останніх днів утерлася фраза в ролі „Галичина на вульгані“. Не вхолючи в те, на скільки така фраза оправдана, важко назвати атмосферу, в якій живемо — нормальною. Бо улам собі тільки, що по периферіях краю агітують оружені відьки до голови ватаги, а за ними черепашиним кроком посуваються відділи польського війська і поліції, які до речі кажучи, ніяк чогось не можуть доявити хочби одного оруженого іздця, але зате мають нагоду „вагоново“ внарештувати безборонне українське населення, який заповнені усі польські тюрми... Продовж і вишир Східної Галичини проходить дува пожарів, в яких гине дорібок сідано-галицьких обшарників. Польська поліція не приловляла ще ні одного паля, але „банди“ підмішувать за те українські кулі гурно-о-зітні інституції у Львові і на провінції. Від кулі невідомого заговорника гине редактор „Рідного Краю“ Сидір Твердохліб, а в слід за тим йдуть арештування, яких жертвою паде в першу чергу редакція „Діла“ видаючи двох своїх видних членів в тюремні мури.

Бо головню тільки кругом себе! За нами тисячеліття історичного життя. Тисячеліття безупинної боротьби за право вільного віддиху, за право людини і Нації. За нами тисячелітня культура одерта на кращик зразках класичної Гелляди, Візантії і Заходу, за нами самообутна культура народу, яка єдина наша діла і сумерками доісторичної, дохристиянської епохи. Ми пережили той світлий момент „Слушного часу“, коли валитенський, сороміліозний народ на усіх своїх землях зрівняв до нового соняшного лету, ми були акторами і статистами великої Містері!

Гранітна скеля осталася, хоч тут і там поперезано її гру і воззостоятся непохитні далі.

Хто має чутке ухо, хай прислухається до цієї мовчанки, якою окутане східно-галицьке село. Те злиденне, до тла виснажене село, яке протягом останніх трьох літ перенесло на собі тільки експериментів!

студ. Севяничука, Бориса, двох Лашних, Весилковського, Панчака, учителя Комашицького, редактора Чепигу, проф. Заславського і ин.

**Ревізії в арештування у Львові і на провінції.**

Дня 22 жовтня передано ревізію в помещканні д-ра Григорія Нічки і Теодозія Ковальського у Львові.

В Сокалі арештовано учеників-пластуників, між якими ученика Зеняка вивезено до Львова. Також арештовано студ. Тричку і д-ра Кішулу, цього останнього арештовано в суді підчас розправ, в якій він виступав як оборонець.

В Раєві руській арештовано українського учителя Евліана Пліолевича в підозрінню о участь в підпалях. В повізі під Станіславо-вом арештовано студ. Ярослава Салавича, за те тільки, що говорив по українськи.

З Бережан. Дня 20, ц. м. переведено нічій турси в Бережанах у 6. посла Т. Старуха, д-ра М. Західного дома і в канцелярії на „Українській Бесіці“ у д-ра Беака, Замошак, Севдєвських, Гурала і Клецора. У д-ра Західного пугали жінку, де муж переходив зброю. Дня 21, ц. м. вертаючого з Козова (з розповіді о. Петрайського) але д-ра Західного подержано на 27. 21 в Бережанах і відправлено до комісаряту поліції, де передано основну особисту ревізію і звільнено.

В Дрогобичі арештовано балетову трупу українських національних танців Авраменка, а іменно: Василя Авраменка, Андрія Давиденка, Теодора Мацька, Ол. Благодра, Зоню Пенстаківну і Анну Грестаківну. Арештованих поліція мала замір вислати до Гусятина, але за інтервенцією деяких осіб цей замір змінено. Дня 22 жовтня передано ревізію на Ялівці в помещканні арт. малярів Павла Ковжуна, Р. Лисовського і архітекта В. Сіцінського. Скофисковано фотогр. карти П. Ковжуна. Причини ревізії невідомі.

### З Любачевщини.

Від деякого часу тишиться Любачів і околиця постійною гостинною тайних агентів зі Львова. Скрізь масові ревізії. Дня 13, ц. м. переведено ревізію в м. Олешичах у о. Макара, учит. Глови, студ. Грива Козія і інших. Не знайдено однак нічого. Це само повторилося 14, ц. м. в Чесанові в „Торговельній Спільні“ і в „Народнім Домі“. Тогож дня переведено ревізію у студ. Василя Кузика в Новім Селі, а переведив її агент Маньковскі, любачівський „obywatel“ в асисті жандармів підчас несприятності інтересованого.

До найшкварливіших епізодів треба зачислити ревізії і арештування студ. Грива Шиманського з Люблиця. Дня 14, ц. м. переведено в него ревізію, арештовано і відставлено на постерунок поліції в Чесанові. Підчас переслухання випи-

гі роля в ров. Свенчолоу lub Bóbrka. Oprócz tego wysłany rana na swój koszt na studia za granicę“ Очевидно цю провокацію, пропозицію відкинуто арештований і обуренням. Після списання протоколу відлучено його на волю, але не на довго. Дня 17, ц. м. арештовано його в друге і лінійно нічій відставлено до поз. команди поліції в Любачеві. По причині браку місця на нічліг (так заявив агент), відлучено його о год. 11, в ночі з порученням зголоситись на другий день рано в закладній бюрі. Після прихизу зголосив студ. Шиманський у цього самого агента. І знов „переслухання“ в ролі попередньої „пропозиції“. Остаточню переслуханням конєць і звільнені Шиманський удається на Дырєв, щоб звідси фякром відійти домів. Але знов цікава історія. Коли зрільнешій силів вже на возі готовий в дорогу, приходять жандарм, ще раз арештує і відправдує його на поліцію перед цего самого агента. Тут переводять ще раз основну особисту ревізію. В межичасі арештований стрічає з місцевими товаришами. Припускали мабути, що передано йому які письма або „літніксьє“. Очевидно все без яких-небудь результатів. Шойно тоді відлучено його до дому. Але ша не конєць. Того дня вибрався Шиманський разом з двома іншими товаришами до Львова. В Раєві руській арештовано його ще раз і відставлено до Любачева, а 19, ц. м. перевезено до львівської тюрми при вул. Баторія.

Дня 18, ц. м. арештовано в Любачеві уч. гіми. Андрія Зеліска і відставлено до Львова та переведено ревізію в домі студ. Дуди. Дня 19, ц. м. переведено основну ревізію у студ. Юрка Лашкевиче в Любачеві, під цю пору несприятного. Шукано за чимсь в скринях, по бочках на збіж, а стодолі, і навіть в трісках. Не знайдено нічого. Крім цього арештовано студ. Дуду і відставлено до тюрми у Львові. Треба замітити, що в його домі лежить хора жінка з півтора тіжневою дитиною і сестра Мога жінки. Поза тим вдома немає нікого. Шукали також за студ. Ярославо Мочаловським, який виїхав ще перед тим до своїх.

На околицю спадають також всі благодати, яку приносить карна експедиція, яку переходить від села до села вже від 12. вересня під такт крику курій і гегая гусій.

26. ревізії в сирігьїм захисті С. О. Вацлавана.

В п'ятницю дня 20, ц. м. о год. 3:30 досвіта прийшло до монастиря СС. Василіанок при вул. Потошкого 95, кільканайцятьох поліціяв і агентами, які перевели ревізію в ційім домі (отвираноці собі витрячати двері!), не придержуючися при тім найпримітнівіших правни чимости, яка належить женцинам-монашкам. Поліція впали відразу до сутерни, і на поверхи, са-

## Галицькі відносини.

### Похід проти „Діла“.

Після арештування начального редактора Ф. Федорціва, львівська поліція очевидно поставила собі своім завданням припинити видання „Діла“ і залучити для української демократичної боротьби...

### Ревізії і арештування.

На дніх арештовано у Львові співробітниця „Землі і Воли“ Андрія Головку, ученика Ярослава Назара і студ. Зиновія Залуського.





...у Києві...  
"Наша офензива проти світової буржуазії не владася. Нам не удалося збурити твердині, поза якою скривлася буржуазія. Ми не маємо

місця, засідати з буржуазією при спільному столі і потім разом шантажувати на міжнародній конференції. Як раз в той спосіб ми йдемо до цілі і руйнуємо буржуазний лад".

Німецький уряд виготовив пропозиції в справі відшкодувань і вилучення їх Французькому уряду 1-го травня.

...розпорядку іх, після чого зніщено всі телеграфічні пошуки. Військо розігнало робітничу ватагу.

## Нема примусу святкування рим.-кат. свят.

Дня 8. грудня 1922. в день рим.-кат. свята (Зачаття Пр. Богородиці) був отворений склад Народно-го Торговлі в Тернополі. Сейчас з рана хвиля постерунковий Весоловскі і зажадав від управителя складу Миколи Турніна, щоб безпробачно замкнути склад. П. Турнін заявив, що персонал Народної Торговлі святкує греко-кат. свята і що він склепу не замкне. Появілись часті постерунковий Весоловскі вернувшись назад з якимсь друтиєм поліцейським і під грозою арешту списали генерала з М. Турніна та великі склади замкнули, що остаточно зроблено і поплудні цього дня склепу вже не відчинено. Поліція віддала справу до старости, а старостом до суду, маючи укарання М. Турніна за переступок арт. 10. закону з 18. грудня 1919 про час праці в підприємствах промислових і торговельних. Оборонець обвинуваченого М. Турніна адвокат д-р Степан Баран на розправі 24. I. 1923, до ч. стр. U. V. 20 21222 вказав, що греко-кат. у Східній Галичині творить абсолютну більшість, що арстрійські промислові закони і розпорядки тут даліше обов'язують і що в підприємствах промислових і торговельних, яких власниками є греко-католики, святкування з правила тільки греко-кат. свята і що вони не мають ніякого обов'язку в додатку здержуватися від праці ще і в рим.-кат. свята. Вкінці д-р Баран постановив внесок віднести до міністерства праці і суспільної опіки в Варшаві о авторитетне пояснення, чи греко-кат. підприємці і купці в Східній Галичині мусять лишати працю в рим.-кат. свята.

Суд пов. в Тернополі (суддя Ланський) прихилився до висуку д-ра Барана і відлучив розправу. В міжчасі міністерство праці і суспільної опіки відповіло письменно

на судовий запит в повинці справі! Тому, що польська поліцейська влада не раз примує наших купців, промисловців і ремісників замкнути свої підприємства в польські свята, а коли хто протиняється, то подає до суду, який не раз і засуджує за переступок закону про час праці, що є протизаконне, подано до в'дома нашого загалу дословний відповідь запити що до обов'язку святкування польських свята.

Ministerstwo pracy i opieki społecznej Nr. 2631X. Przedmiot pismo z dnia 31.12. 1923 U. V. 2027/22/3, w sprawie wykazu dni świątecznych. Warszawa 6. marca 1923. Do Sądu powiatowego w Ternopolu.

Powielając o bilet powyzszego pisma Ministerstwo pracy i opieki społecznej komunikuje, że w myśl przepisów art. 10 ustawy z dnia 18. grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu w zakładach objętych powyższą ustawą praca jest wzbroniona tylko w dni świąteczne ustawy oznaczone.

Wobec tego, że do chwili obecnej nie została uchwalona przez Sejm ustawa o dniach świątecznych, należy się posilkować w sprawie odroczeniu świątecznego odnośnymi ustawami władz zaborskich w danej dzielnicy kraju.

Jednocześnie ministerstwo zaznacza, że od czasu objęcia byłego zaboru austriackiego przez władze polskie ustalili się tam zwyczaj świętowania dni uznanych za świąteczne przez kościół rzymsko-katolicki. Za ministra — Kierownik depart. — підпис нечистий.

На кінцевій розправі 24. квітня оборонець д-р Баран покликуючися на вище наведене листом зажадав звільнення свого клієнта від вини і кари, що і сталося. Тепер вже судовим вироком стверджено, що ми не маємо обов'язку святкувати польські свята.

## „Небезпечна східних кордонів Польщі“.

Фахова французька інтерпретація постанови ради в'дасаторів 14. марта 1923 р.

„Прагер Таблет“ в 24. ч. м. подає з Парижа таку замітку: „Майор D'Eichengouen, кол. член Французької військової місії у Вильні, оголосив у „Radical“ характеристичну статтю про нову небезпечку польських кордонів. Він звертає увагу на формуловку тексту постанови Ради в'дасаторів, а саме, що вона признала польські східні кордони на відповідальність Польщі, себто, що західні держави виразно підкреслили, що на випадок нарушения тих кордонів нішими державами, вони не будуть почувати себе до обов'язку зробити щонебудь для оборони Польщі.“

Французький майор зауважує: „На думку певних правничих кол треба розуміти застереження Ради

в'дасаторів в тім напрямку, що Союз Народів не є обов'язаний інтерпелювати на випадок напад на польські східні кордон“.

Майор D'Eichengouen висловлює погляд, що таке признавання кордонів творить для Польщі поважну небезпечку. Він гадає, що краще булоб, коли б Конференція в'дасаторів була піддала з своєю постановою. Тепер же, роздвівши кордони Польщі на Схід, просто поставлено під знак запити існування Польщі. Східна Польща, з своєю 280.000 км<sup>2</sup>, себто коло половини французьких земель, має 14 мільйонів мешканців, із котрих не більше як 1/5 частина є поляками“.

## 3 польських справ.

### Сумніва більшість.

Договір підписано, пакт заключено — здавалося би: криза закінчена й усе в порядку. Нова тугождина „такі дійсно польська“ більшість побідила і перемає керує в союзі й уряді заля спасення Річипосполитої! Тимчасом, як не дивно — ані в одному таборі новоспечених союзників немає ні трішки радости та ні тієї тріофуду. Що більше: виявляється, що сотворена більшість зовсім не є більшістю і що істнує великий знак запити, чи взагалі буде ще остаточно дійсна більшість. А саме: Н. П. Р. завжди ще стоїть осторожні від льюку, теж саме „Халецька“, да шобно в п'ятницю розпочались наради над можливостями вступу до нової „Більшости“. Група Дубановича займає теж дуже неясне становище. „Кур. Льв.“ пише, що обшарники з тієї групи „кондулять“. Знаємо, як довго тривають у польських партіях такі „кондурання“ та наради. З другого боку знову появилася вістка про опозицію внутрі З. Л. Н., а саме з боку Ст. Грабського, який виїхав із Львова до Варшави й отверто висловлює ріжні сумніви про вартість і стійкість союзу з людовцями.

Мандриана державних керівників під час перманентної кризи.

Як відомо, президент Войцеховскі, який мав перейняти провід у творенні нової більшости та взагалі повести до якогось вирішення заплутого становища. — виїхав на Помор'я. В суботу мав виїхати тудиж маршалок сейму Ратаї і при-

мер Сикорскі, декілька членів кабінету та багато послів, шобні разом з през. Войцеховским бути присутніми на великому поморському рауті в Гдині. Поворот марш. Ратаї і членів уряду був предбачений на понеділок, а през. Войцеховского у середу. В середу ж має приїхати до Варшави Фош. Тимчасом політичний оман Польщі захмарений кризою союзу й кабінету, яка тягнеться від тижнів без ніяких виглядів на швидкий кінець.

Перевра в нарадах союму.

Конвент сеніора рішив розпочати наради союму аж 14 травня. Таким робом дається Вітосови й Глобінському нових три тижні часу для ведення взаємних торгів та для заходів в цілі переконання послів Вахов'яка (Н. П. Р.) та Корфантаго (Х. П.) про блага взаємної співки з обмеженими... правани. Отже конвент сеніорів дає рісест на даліше континування державної кризи.

### Бюджет.

Аг. Вск. подає, що Рада міністрів затвердила проект бюджету на 1923 р. Цей проект вперше нуте позитив також в пол. золотих, та ділиться на 3 частини: бюджет адміністративний, державних підприємств і монополій.

Надзвичайно засідання союму в чотві Фаша.

4-го травня відбудеться надзвичайне засідання союму, на котрім буде присутним марш. Фош.

## Політична ситуація після промови Керзона.

„Н. Фр. Пр.“ з 26. ч. м. подає таку телеграму свого лондонського кореспондента:

„Політична ситуація залишається даліше неясною. Одначе є вже певною річю, що тільки нова німецька пропозиція може рушити дозлий розвиток подій та що ця пропозиція мусять йти даліше, ніж проєкти з січня міс. п. р. З другого боку цілком неможливо казати, що найблизша німецька пропозиція матиме дійсно на увазі привести на протязі короткого часу до переговорів а то й до розв'язки ситуації. Промова лорда Керзона булаб цілком фальшиво зрозумілою, колиб хтось бачив в неї запоруку успіху. Це є ще й тому недопустиме, бож уряди Англії і Франції далеко ще не погодилися. Париж досіль ще не заявив себе готовим взагалі трактувати англійський план

зі січня місяця, як можливу базу. Можна лише сподіватися, що на випадок відповідної пропозиції булоб можливим покращання дилематичної ситуації та що англійський уряд був би при цьому допоміжним.“

З огляду на такий фактичний стан річей так само не в'ляно перешіювати промови лорда Керзона, що й холодне відношення, яке англійське міністерство закордонних справ займає у цих днях супроти Німеччини та з якого не можна вимірковувати ані про змінені настрої ані про підступні плани Керзона. Мабуть лорд Керзон ще сам не має конкретної думки про деталі. Холодне відношення англійського уряду є певно обраховане на те, шобні остерегти Берлін перед оптимістичним переорієнтуванням становища“.

## Політика Жидів.

„Аг. Вск.“ подає з Вильни таку замітку: „Унзер Фрайнд“ поміщує інтервю представника жидівського Кореспонденційного Бюро з послом Грінбаумом. На думку цього останнього істнує лише два шляхи для Жидів у Польщі: 1) шлях асиміляції та 2) співпраця з німцями

національними меншостями з метою перетворення Польщі в державу національностей. Поход Грінбаум є сторонником цієї другої концепції“.

При виїзді адреса прохимо не забувати подати і попередити свою адресу.

## РІЖНІ ВІСТИ.

### Французька нота.

Поанкарє вислав до німецького уряду нову ноту з домаганням допомогти для військової контрольної комісії, котра провірює в Німеччині справу роззброєння. В справі удержавної німецької поліції в ноті сказано, що союзні держави домагаються повної реорганізації тої поліції.

Розправа проти німецької партії свободи.

Під час судової розправи проти членів „партії свободи“ в Липську відчитано доказовий матеріал, який

стверджено, що загалом партія приготувала політичний переворот. Прочитано план розміщення тайних організацій в Середній Німеччині і план облоги Берліна. Ці документи сфінксовано у члена партії Рудльго. Розправа ще не скінчена.

Чесько-литовський договір.

В Празі підписано чесько-литовський торговельний договір.

Протест Німеччини.

Німецький уряд вислав до Парижа, Лондону і Брюсселі протест проти розпорядку мадреської ка-

якого так боїться Раковський, вже давно настав, та й що вінного стаю, належного зв'язку пануючої партії з українським селом", звагалі пішли не було на Україну.

**Раковський про більшовицьку талітку.**

Голова ради народних комісарів України Раковський на комуністичному конгресі в Херсоні заявив:

"Наша офензива проти світової буржуазії не вдалася. Нам не удалося збурити твердині, поза якою скрилася буржуазія. Ми не маємо

нішого виходу, як підступ. Ми мусямо збудувати троцькського коша, при допомозі якого введемо комунізм у буржуазну твердиню. Тому ми запровадили у совітських республік нову економічну систему, яка є тільки весіння підступом, що дозволяє нам приспати увагу буржуазії. Не дивуйтеся, що більшовицькі комісарі засідають з буржуазією при спільному столі і потім разом шампаня на міжнародних конференціях. Як раз в той спосіб ми йдемо до шти і руйнуємо буржуазний лад".

**Нема примусу святкування рим.-кат. свят.**

Дня 8. грудня 1922. в день рим.-кат. свята (Зачаття Пр. Вігородиці) Було отворений склеп Народної Торговлі в Тернополі. Сейчас з рана лависа постерунковий Веселосі і заклада від українця склади Миколи Турна, щоби безпробовно замкнути склеп. П. Турна заявив, що персонал Народної Торговлі святкує греко-кат. свята і що він склепу не замкне. По якимсь часі постерунковий Веселосі перну назад з якимсь другим поліцаєм і під грозою арешту сплясали генерали з М. Турна та великі склеп замкнути, що остаточно зроблено і пополуни цього дня склепу вже не відчинено. Поліцай віддала справу до старости, а старостою до суду, жадючи українця М. Турна за переступство арт. 10. закону з 18. грудня 1919 про час праці в підприємствах промислових і торговельних. Оборонець обидвохавчого М. Турна адвокат д-р Степан Баран на розправі 24. I. 1923. до ч. стр. U. V. 20 2722 виказав, що греко-кат. у Східній Галичині творить абсолютну більшість, що австрійські промислові закони і розпорядки тут дельше обов'язують і що в підприємствах промислових і торговельних, яких власниками є греко-католики, святкування вправи тільки греко-кат. свята і що вони не мають ніякого обов'язку в додатку здержуватися від праці ще і в рим.-кат. свята. Війні д-р Баран поставив високі віднести до міністерства праці і суспільної опіки в Варшаві о авторитетно посвідчення, чи греко-кат. підприємці і купці в Східній Галичині мусять пшати працю в рим.-кат. свята.

Суд пов. в Тернополі (суддя Гринський) прихилився до виску д-ра Барана і вілрович розправу. В міжчасі міністерство праці і суспільної опіки відповіло письменно

на судовий запит в повинній справі. Тому, що польська поліцейна влада не раз примушує наших купців, промисловців і ремісників замкати свої підприємства в польські свята, а коли хто протиняється, то подає до суду, який не раз і засуджує за переступство закону про час праці, що є протизаконне, подаємо до відомо нашого загалу дословний відпис заяви що до обов'язку святкування польських свята.

Ministerstwo pracy i opieki społecznej Nr. 263XK. Przedmiot pismo z dnia 31. I. 1923 U. V. 2027/23/3, w sprawie wykazu dni świątecznych. Warszawa 6. marca 1923. Do Sądu powiatowego w Ternopolu.

Potwierdzając o treści powyższego pisma Ministerstwo pracy i opieki społecznej komunikuje, że w myśl przepisów art. 10 ustawy z dnia 18. grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu w zakładach objętych powyższą ustawą praca jest wzbroniona tylko w dni świąteczne ustawy oznaczone.

Wobec tego, że do chwili obecnej nie została uchwalona przez Sejm ustawa o dniach świątecznych, należą się poszukiwać w artwach odosobnieniu świątecznego odnośnieci ustawami władz zabótecznych w danej dzielnicy kraju.

Jednocześnie ministerstwo zaznacza, że od czasu objęcia byłego zaboru austriackiego przez władze polskie ustalili się tam zwyczaj świątowania dni urządzanych za świętowanie przez kościół rzymsko-katolicki. Za ministra — Merdwinik depart. — підпис нечитний.

На кінцевій розправі 24. квітня оборонець д-р Баран поклінувся на вище наведене писмо зажадав увільнення свого клієнта від вини і кари, що і сталося. Тепер вже судовим вироком стверджено, що ми не маємо обов'язку святкувати польські свята.

**Політична ситуація після промови Керзона.**

"Н. фр. Пр." з 26. II. м. подає таку телеграму свого лондонського кореспондента:

"Політична ситуація залишається даліше неясною. Одначе є вже певною річю, що тільки нова німецька пропозиція може рушити можливий розвиток подій та що ця пропозиція мусять йти дельше, ніж проєкти з січня міс. II. з другого боку цілком неможливо запевняти, що найблизша німецька пропозиція матиме дійсно на увазі привести на протязі короткого часу до переговорів а то й до розв'язки ситуації. Промова лорда Керзона булаб цілком фальшиво проумілого, колиб хтось бачив в чей заперуку успіху. Це є ще й тому недопустиме, бож уряди Англії і Франції далеко ще не погодилися. Париж досі ще не заявив себе готовим взагалі трактувати англійський плян

зі січня місяця, як можливу базу Можна лише сподіятися, що на випадок відповідної пропозиції булоб можливим покрацання дипломатичної ситуації та що англійський уряд був би при цьому допоміжним.

З огляду на такий фактичний стан річей так само не віявно перецінювати промови лорда Керзона, що й холодеє відношення, яке англійське міністерство закордонних справ займає у цих днях супроти Німеччини та в якого не можна висміркувати ані про змінені настрої ані про віступні пляни Керзона. Мабуть лорд Керзон ще сам не має конкретної думки про деталі. Холодне відношення англійського уряду є певно обраховане на те, щоби остерегти Берлін перед оптимістичним перецінюванням становища".

**Порура.**

**Становище Німеччина.**  
В поті, яка буде на днях вилана до Парижа, Німеччина домагаться негайної евакуації Порури, як основної умови переговорів.

**Німецькі правлящі.**  
Німецький уряд виготовив пропозиції в справі відшкодувань і вишле їх французькому уряду 1-го травня.

**Заврушення в Катенберзі.**

Останні заврушення в Катенберзі, як виявилось на днях, організували місцеві робітники в числі 80—100 людей. Узброєна ватага напала на дві станиці жандармерії і розбріла їх, після чого знищено всі телеграфічні пошукання. Військо розгінало робітничу ватагу.

**"Небезпечна східних кордонів Польщі".**

Фіхова французька інтерпретація постанови ради амбасадорів 14. марта 1923 р.

"Прагер Таблетт" в 24. II. м. подає з Парижа таку завітку: Майор D'Ehnedgoeyn, кол. член французької військової місії у Вильні, оголосив у "Radical" характеристичну статтю про нову небезпечу польських кордонів. Він звертає увагу на формулюнку тексту востанови Ради Амбасадорів, а саме, що вона признала польські східні кордони на відповідальність Польщі, себто, що заїдні держави виразно підкреслили, що на випадок нарушення тих кордонів нішими державами, вони не будуть позувати себе до обов'язку зробити щонебудь для оборони Польщі.

Французький майор зауважує: "На думку певних правничих кол треба розуміти застереження Ради

амбасадорів в тім напрямку, що Союз Народів не є обов'язаний інтерделювати на випадок нападу на польські східні кордони". Майор D'Ehnedgoeyn висловлює погляди, що таке признаня кордонів творить для Польщі поважну небезпечу. Він гадає, що країне будоб, коли би Конференція Амбасадорів була піджадала з своєю постановою. Тепер же, роздувши кордони Польщі на Схід, просто поставлено під знак запити існування Польщі. Східна Польща, з своїми 280.000 км<sup>2</sup>, себто коло половини французьких земель, має 14 мільонів мешканців, із котрих не більше як 5 частина є Польяками".

**3 польських справ.**

**Сумішна більшість.**

Договір підписано, пакт заключено — адалавось би: криза закінчена й усе в порядку. Нова, тузюждана "така дібно польська" більшість побідила і переймає керму в сойві й уряді заада спасення Річипосполитої. Тимчасом, як на дивно — ані в одному таборі новоспечених союзників немає ні трішки радості та ні тіни тріумфу. Що більше: виявляється, що створена більшість зовсім не є більшістю і що існує великий знак запити, чи взагалі буде ще осягнена ділісна більшість. А саме: Н. П. Р. завсіди ще стоїть остороно від більюку, теж саме "Халеція", де щойно в п'ятницю распочались наради над можливістю вступу до нової "більшости". Група Дубановича займає теж дуже неясне становище. "Кур. Льв." пише, що обшарники з тієї групи "сондують". Знаємо, як довго тривають у польських партіях такі "сондування" та наради. З другого боку знову появилася вістка про опозицію внутрі З. П. Н., а саме з боку Ст. Грабського, який виїхав із Львова до Варшави й отверто висловлює рішні сумніви про вартість і стійкість союзу з людовцями.

Мандриєні державних керівників підчав перманентної кризи.

Як відомо, президент Войцеховський, який мав перейняти провід у творенні новітньої більшости та взагалі повести до якогось вирішення запутаного становища, — виїхав на Помору. В суботу мав виїхати тудиж маршалок сейму Ратай і пре-

мієр Сікорські, декілька членів кабінету та багато послів, щоби разом з през. Войцеховським бути присутніми на великому поморському рауті в Гдині. Поворот марш. Ратая і членів уряду був предбачений на понеділок, а през. Войцеховского у середу. В середу-а має прийти до Варшави Фох. Тимчасом політичний овняд Польщі захираєний кризою союзу й кабінету, яка тягнеться від тижнів без ніяких виглядів на шанданий кінець.

**Порура в нарадах оюму.**

Конвент сеніорів рішив распочати наради союму аж 14. травня. Такии робом дається Вітосови й Глобінському нових три тижні часу для ведення взаїмних торгів та для заходів в цілі переконання послів Ваховяка (Н. П. Р.) та Корфанітого (Х. Д.) прр' блага взаїмної спілки з обмеженими... правами. Отже конвент сеніорів дає рісет на даліше континування державної кризи.

**Бюджет.**

Аг. Вск. подає, що Рада міністрів затвердила проєкт бюджету на 1923 р. Цей проєкт вперше ноуте позиції також в пол. зложит, та діляться на 3 частини: бюджет адміністративний, державних підприємств і монопрів.

Надзвичайно засідання союму в чотв Фова.

4-го травня відбудеться надзвичайне засідання союму, на котрім буде присутним марш. Фох.

**РІЖНІ ВІСТИ.**

**Французька нота.**

Поанкаре вислав до німецького уряду нову ноту з домаганнями допросити для військової контролі

стверджено, що згадана партія приготувалась політичний переворот. Прочитано плян розширення тайних організацій в Середній Німеччині і

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

<p><b>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ.</b> Львів, Ринок 3, в. пос. Ковто пост. шваз. 143 222. Адреса для телеграм: „Діло“ Львів. Нач. Редакції приймає від 10—11 год. передпол. Рукописи не зберігаються.</p>	<p><b>ПЕРЕДПЛАТА:</b> Місячно в краю 1500 мп. <b>ЗА ГРАНИЦЮ:</b> В Америці 1 дол. Франції, Голландії, Бельгії 10 фр. шв., Італії 10 лір. Німеччині 20 000 п. марок, Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. кор. Румунії 100 лей. Польщі 50 зема, Австрії 2000 ш. Замови адреси 1000 мп.</p>	<p><b>В справі оголошень звертатися до Адміністрації.</b>  <b>ЦІНА</b> <b>ОДНОГО ПРИМІРНИКА</b> <b>600 Мп.</b></p>
--	--	--

ВИДАЄ ВИДАВЕЦЬ ТА СПІЛКА „ДІЛО“.

Львів, 1. червня 1923.

## Експозе през. мін Вітоса.

За останні два в по-  
ловоного місяця на-  
ша суспільність пере-  
рвала велику роботу: в зв'язку з  
новою ситуацією, яка утворилась  
після вирішення справи Східної Га-  
лїччини Радою Амбасадорів 14 Бе-  
резня, відбулась переробка по-  
літичних еартостей, перешиковано  
ряди, вміщено нові плани і нові  
завдання національної роботи від-  
повідно до потреб бжучого мо-  
менту.

Ця необхідна й колюча робота  
в головних рисах являється закін-  
ченою. Країна поря й потреба  
впливає отже приступити до пере-  
ведення намічених планів й завдань  
в життя, перекласти їх в народні  
маси, абстрактні формули перетво-  
рити в живу дійсність.

З сумом приходиться констату-  
вати, що в цій області в обсягу  
практичної нашої роботи не все у  
нас мається гаразд. Наша суспіль-  
ність ще й досі не може остаточно  
позбутись тих настроїв, тієї психол-  
огії пасивізму, які такими харак-  
теристичними для нас були останні  
роки. В тій практичній роботі, яка  
для нас зараз має таку національну  
вагу, яка мусить створити серед  
наших народних мас міцні матеріаль-  
ні й культурні підвалини для даль-  
шої боротьби й дальших досягнень,  
зроблено нами дуже мало. Діспро-  
порція між тим, що робиться і що  
мусить робитись, являється прямо  
вражаючою. Не пробудилась актив-  
ність серед ширших верств нашої  
суспільности. Намічені шляхи й на-  
прями, які від тепер являються об-  
ов'язковими в нашій роботі, ще й  
досі лишаются в значній мірі ли-  
ше паперовими постановами, гарни-  
ми, нездійсненими побажаннями. Не  
зважаючи на проголошення єдино-  
го фронту для всіх українських зе-  
мель, що перебувають під Поль-  
щею, китайський мур, який існує  
між Галичиною і Волиною й досі  
лишається непорушним; коли не  
можна бути максималістом й зго-  
лошувати навіть претенсії знищити  
за два місяці те, що утворювалось  
протягом десятиліть, то в кожному  
разі можна й треба вимагати, щоб  
вже було приступлено до вироблен-  
ня практичного плану цієї роботи,  
щоб розпочато заходи для її орга-  
нізації. Але в цій галузі, як й в ба-  
гатьох інших, справа далі благоче-  
стивих замірів, якими виробувано  
шле пекло, не пішла.

Някі посилання на наше важке  
зановище, на нашу матеріальні  
злидин, на наш брак людей, не мо-  
жуть бути взяті під увагу, не мо-  
жуть бути визнані за виправдуючі.

Варшава. (ПАТ.) На засіданні  
собию І. п. м. през. мін Вітоса ви-  
голосив експозе, в якому м. н. го-  
ворив, що його правительство опі-  
рається на довіру сторонників, які  
поручили йому правительство здій-  
снення очеркеної програми. Хоч  
основною правительство не є довіра  
всїх сторонників, правительство  
стоїть на загально державній ста-  
новіці, не вважає себе партійним.  
А хоч опертє на польській більшо-  
сти, то далеко є від шовінізму у  
відношенні до національних мен-  
шостей. Правительство знає, що  
всє суспільність домагаться поряд-  
ку і спокою, тому не толеруєватиме  
ніяких негатальних організацій, що  
сїлою мали би рїшати важкі держ-  
авні питання або політичну бо-  
ротьбу сторонники мали би засту-  
пити терором. В області загранич-  
ної політики ступатимє правитель-  
ство шляхом мирного співжиття  
зі всїми своїми сусїдами, рївночасно  
сторонні до сторожі суверенности й  
інтересів держави. З Францією за-  
писалися взаємини Польщі, побут  
марш. Фоша в Польщі, це вислє ре-  
альної співпраці Польщі з Фран-  
цією. Польсько-англійські взаємини  
розвиваються вельми корисно, з  
Італією лучать Польщу згади не  
лише швалізаційної і політ. але й  
економ. натурі. Правительство  
стремитимє до зближення також з  
ін. державами, а головно з Бельгією,  
Японією й Зед. Державами, а та-  
кож з державами, що повстали на  
румовишах центр. держав. Бажано  
з Німеччиною вдержати корект-  
ні взаємини боронитимє Польща  
своїх прав опертих на версальсь-  
кі договори й історичних правах.  
Супроти Росії Польща все ще є в  
хаосі повному тайн Польща бажє  
зреалізування заключеного з Ро-

сїєю мир. договору. Одначе Росія  
не хоче сповнити своїх зобова-  
зань а своїми очїнками пере-  
шкоджає нормальному політич-  
ному і економічному співжиттю.  
В ділянї адміністрації правитель-  
ство, головно на окраїнах стрем-  
тимє до зєдїнєннї діяльности орга-  
нів рїзних адміністраційних галузей  
і до якнайскорїшого управлїнен-  
ня автономного устрою. Старатимє  
се збільшити доходи скарбу, введе  
золотий мїрник. Хліборобство як  
основа і сила народу питатимє  
спеціальною опікою і помічю дер-  
жави. Безпородочно вачне прав-  
тельство праї для здійсненнє зем-  
ельної реформи, встерігаючи собі  
важні проєкти цієї реформи попе-  
реднього правительства. Парцеляція  
має вивостити щонайменше 400.000  
моргів річно. В шкільній області  
заопікується фаховими школами.  
Як у кожній ділянці, так і на полі  
шкільництва углядати вимє потре-  
би і справді вїдпопавати нашо-  
національних меншостей. На полі управ-  
ляння справедливости є на першо-  
му плані упорядкування правного  
стану на сїяких окраїнах держави.  
Правительство виходить з задо-  
ження, що добро держави вимагає,  
щоб якинайширші круги населення  
жили в добробуті і спокою і були  
приязні до власного краю. Це  
станеться тоді, коли держава ря-  
дом реформ забезпечить горожа-  
нам зносні услїв існування під  
економ. і сусп. оглядом. Правитель-  
ство сподїється, що опертє на  
прїнципи справедливости, далеко  
від усього імперіалізму зуміє спра-  
мувати зблїзности польського наро-  
да до співпраці з іншими наро-  
дами для власного, ясїшого май-  
бутнього і добра людства.

## Панізі д румунської кор. пари до Варшави.

Варшава. Газ В.: Румун-  
ський король і королева приїдуть  
до Варшави 24. п. м. о год. 10:40  
рано. Їм товариштимє мін. закор-

донних справ Братіану. У Варшаві  
побудуть кілька днів. Мабуть відві-  
дають і інші міста Польщі.

## Турецькі уступки.

звідомченням „Тамп-а“ в  
наслідку приватних переговорів між  
їсмедом нашєю й італійським де-  
лег. том, турецька делегация рїшена  
зрїти з домагаєннє прилучення до

Туреччини італійськ. прова Ка-  
стельо Рїдо. Турецькі власти ма-  
ли також згодитися на відновлення  
ф.лії грецьких банків в Царгороді  
під контролею турецьких властей.

## Англійці кидають Дарданелі.

Після по доносенням цяр-  
ки преси Англійці почали

приготування для евакуації Дар-  
данелів.

## Англійсько-совітський конфлікт

Концентрація англійської фльо-  
ти на морях що межують з Росією,  
викличана в совітських рєспубліках

затрапоженнє Севастополь і від ого-  
лосив стріле поготовля червоної  
фльоїти.

## Соціалістичний кон- грес в Гамбурзі.

Новий соціалістичний Інтерна-  
ціонал.

Міжнародній робітничий кон-  
грес, що відбувся в Лондоні в р.  
1864, вирішив заснування Міжнарод-  
ного робітничого Союзу. З цієї  
думкою вже від давня носився  
Карло Маркс, проголосивши  
яке в р. 1848 в Комуністичному  
Маніфєсті основне гасло: „Пролє-  
тарі всіх країн, єднатїться!“  
Міжнародній робітничий Союз  
був першим соціалістичним Інтерна-  
ціоналом, який одначе через пере-  
слідування його сторонників і через  
розбіжні тенденції його провідни-  
ків розвазався уже в р. 1876.

На кінець 80-тих років головно  
заходами Вільгельма Лібкнех-  
та заснував другий Інтернаці-  
онал. На той час припадає найбіль-  
ший розвиток соціалізму. Особливо  
зростає він в Німеччині, де після  
знесення в р. 1878 тав „Sozialisten-  
zeitung“ під проводом таких ви-  
значних марксистських діячів і  
теоретиків, як Лібкнехт, Бебель,  
Кавцкі і ін., соціал-демократична  
партія рїшачє брати висичу рістю  
в громадському життю і парламен-  
тарних установах.

Одначе й другий Інтернаціо-  
нал розитку соціалізму у всіх  
краях і державах не виявив такої  
сили, щоб не допустити до вибу-  
ху світової війни, а що найменше  
не допустити до зрїзвання міжна-  
родньої солідарности. Після війни  
з'явилися нові проблеми, до роз-  
в'язки яких не був підготований со-  
ціалізм. Російські лїві есдеки, попу-  
лярно названі большевиками, а в  
останньому часі офіційно комуні-  
стами, кинули клич всесвітньої со-  
ціальної революції. Вони потоптали  
національні гасла і насильно зду-  
вили національну революцію на Ук-  
раїні і в Грузії. На другий день після  
війни робітництво стало більш ра-  
дикальне. Поміркований соціалізм  
втратив — здавалось — ґрунт під  
ногами. Другий Інтернаціонал пере-  
став існувати. В Німеччині відлу-  
чилися від нього тав „незалежні  
соціалісти“, а за ними пішли й со-  
ціалісти інших держав та країн.

Цей розлам використали боль-  
шевики. В Москві склався Третій  
Інтернаціонал. До нього приступили  
комуністичні або співчуваючі кому-  
ністичні партії Європи, одначе з де-  
якими застереженнями. Тк Москва  
відкинула всі застереження, при-  
казуючи повинуватися своєю дикта-  
тові. Московського Інтернаціоналу  
не признали зовсім німечк. соці-  
алісти більшости („Мейнпартіей-  
сичен“) і англійська („Labour Party“).  
Згодом відсунулись від московських  
комуністів деякі співчуваючі со-  
ціалістичні партії. Підозрює соці-  
алістичні групи, головні з яких є  
дра Фредеріка Даблера після  
конференції в Бадні очинили в р.  
1921 новий Інтернаціонал робіт-  
ничий.

Хитрим й невкразим, що можли-  
вість ситуації, в якій ми мусимо ви-  
явити максимум орган згодиности  
визначається в високій  
ред своїм народом, свідомість обо-  
в'язків, які накладає на наш плечі  
сучасні умови боротьби за нашу  
необхідність підняти всі нашо-

### За права українського народу.

(Промова голови Українського Союзового Клубу Саміла Підгірянського над сесією прес. Вітоса, виголошена в польській соймі 2 червня ц. р.)

(Докладніше.)

В польському громадстві, в польській пресі й навіть тут в соймі міністри не один раз, з майже систематично зазначували, що адміністрація на тв. «кресках», т. ар. на українських землях є цілком скандальною. Не один раз було ствержено, що на адміністраторів різних установ туди з коринної Польщі посилають щонайгірший елемент. Вивоз «кресові кашки» став на наших землях звичайним у відношенню до народжуючих у нас польських адміністраторів. Ненормальні, жахливі відносини на українських землях являються складуються по вині цієї нездарної адміністрації. Говориться, що у відношенню до українських земель нема виразної державної політики. Чотирилітнє польське панування на цих землях переконало нас, що не в нездарній адміністрації причина тих ненормальних відносин. Правда, до нас значаючі прислали центральний уряд на становище адміністраторів людей нездарних, на Волині прислали адміністраторів з Галичини, людей перекіяних і звичайно до українського народу, виконаних на штарбсько-австрійських вразках, людей, що не знають нашого краю. Та причина страших й ненормальних відносин на українських землях лежить значно глибше, як то вивається польським міністрам і політичним діячам. Причина лежить в насильованню основних прав українського народу, в його безправстві. Є то безумовно недопустиме й нечуване, щоби до 90 прц. населення, національно однородного, збитою масою заселюючого величезний край, було зовсім відсутнє в управі тим краєм. До тепер відроджена Польща і її правительства безумовно нічого не зробили для українського народу, не мали виразної охоти вдоволити потреб українського народу, було і є тільки одно бажання: як найскорше спольонізувати наш край й народ й всі суспільні й державні чинники, відповідальні й невідповідальні ділами в тому напрямку. Польська демократія, хоч й послуговується значаючі для означення своїх відносин до нас, загальними демократичними принципами, до тепер або не була в силі, або не хотіла ділати в напрямку пошанування прав українського наро-

ду; підлягаючи впливам польської реакції й боючись її, польська демократія не перешкадала польській реакції перевозити свої експерименти в усіх галузях життя цієї частини українського народу, яка знаходиться в межах Польщі. Але за те польська реакція має шлюку селомі ціли відносно наших земель. Все те, що ділялося й діється на наших землях, є це праця польської реакції при мовчанні й співучасті польської демократії. Український народ обронує свої права й бореться за них, отже з цілими натовком підполітків, що одозволення відносин на українських землях приває тільки тоді, коли там радикально й кардинально зміняться ситуація й тоді право українського народу до вправування в тих землях буде визнаю; тільки тоді впровадяться відносини на українських землях, коли Волинь, Полісся, Підляшся, Холмищина й Сх. Галичина з Лемківщиною будуть виділені в правну державу однією, коли цим нашими землями буде признана національно-територіяльна автономія з власним законодавчим соймом. Як довго не буде тієї найширшої автономії, так довго не буде ладу на українських землях, які знаходяться в межах польської держави.

В інтересі співжиття двох народів українського й польського є одозволення цього справедливого нашого домагання. Стан вічної боротьби, гангренізованих відносин не лежить в інтересі Польщі, — так бодай ми розуміємо справу. Вічне гноблення українського народу, розбивання його життєвих джерел, нищення й руйнування української культури не доведе ні до чого доброго. Стверджуємо факт, що досі ні один польський уряд не став на цім єдиному правильнім становищі пошанування прав українського народу. Розуміється, що на цім становищі не став нинішній уряд, уряд реакційних польських партій. Пан прем'єр міністрів взагалі не вважав доцільним сказати щось про всі наші меншості, які творять 33% населення держави; аджеж казати, що до нас, наші меншостей не буде применювана щовністична політика та що наші «справедливі» вимоги в царині шкільництва будуть задоволені, — це значить, нічого не сказати. Як я вже зазначив, вся

дотеперішня практика адміністрації, судівництва, шкільної влади, й взагалі уряду була висловом політики польської реакції й щовнізму.

Правда, деякі дотеперішні уряди ніколи надіяли на себе одяз демократичну й прикривались демократичними фразами, але по суті були щовністичними. Тепер прийшли до влади партії, які нечлвняють демократичний погляд. Соціалогічний націоналізм тих партій є звернений проти наші меншостей взагалі та спеціально проти нас. Українці, як проти наскрізь демократичного народу, народу в значній більшості селянського. Цей соціалогічний націоналізм теперішніх урядових партій давно нам відомий. Не маємо зайвих надій ні на хвилю й в цілій довоні здаємо собі справу з того, що нас жде. З болотою досаду знаємо, що це таке в розумінню теперішньої урядуючої більшості «справедливі» вимоги в царині українського шкільництва. На практиці й на ділі це значить стільки, що українське шкільництво взагалі не повинно існувати. Ми знаємо також, що теперішній уряд не є наші у соціалогічній дльчності, вкраєма в аграрній справі. Знаємо, що коштом нашого українського селянина він хоче заспокоїти голод землі польського хлюпа. Знаємо, що за теперішнього уряду піде широкою хвилею полонізація, підбирання землі від українського селянства, знаємо, що й сама т. зв. польська більшість є звернена проти нас, знаємо, що політика теперішнього уряду буде приспіненою холодою вести неперізацію й полонізацію

нашого народу, знаємо що нищення української культури піде ще сильніше й ширше ніж досі. Не зважаючи на все те, відносимо наше домагання, вимогу нашого народу: 1) найширша національно-територіяльна автономія всіх українських земель, що знаходяться тепер в межах Річи Посполитої; 2) негайне удержання держави досіль тайного українського університету у Львові; 3) негайно внаместі усім Українцям, які боролися за свої національно-політичні права; 4) невмшювання уряду у справи православної церкви й цове відділення церкви від держави; 5) негайне заведення українського шкільництва на всіх просторах українських земель; 6) управильнення справи горжанства; 7) скасування коляноізації; 8) що торкається земельної реформи, то вона мусть бути переведена на наших землях в інтересах українського, загально місцевого населення згідно з волею цього населення. Від того, як до наших домагань віднесеться польське правительство й польські партії, буде видно, кому із Польків залежить на суперечках, на боротьбі з українським народом та кому лежить на серці співжиття цих народів. До теперішнього уряду, уряду польської реакції, ми не маємо довіри. (Гучні оплески на лавах наші меншостей).

### З діяльності Української Парламентарної Репрезентації.

Пос. Кристуса вівс в імені українського польського клубу інтерпелляцію: 1) що українському населенню в війську не дається льгот; 2) що покликуються до війська люди, що не мають поль-

ського підданства; 3) що молодіж, котра покінчила приватні польські середні школи, не дається в війську полекші т. є. не признається права на однорічну службу.

### З Волині та Холмищини.

**Учительський зїзд.**  
Серед волинських громадських кол виїхав проєкт скликання волинського учительського зїзду. Як що не буде перешкод з боку адміністрації, зїзд відбудеться в перших днях липня.  
Нові гімназії.  
В останні дні після довгих заходів вдалось здобути концесію на

відкриття української гімназії в м. Рівному; концесію видано сенаторові Карпінському. Є надія, що так само буде одержана концесія на гімназію в м. Володимирі.  
Арашт редактора «Українського Миття».  
26. травня поліція перевела ревізію в помешканні луцького секретаріату українського посоль-

### Організаційний Статут Української Народньої Трудової Партії.

(Продовження.)

Третью з черги партійною установою є

Тимчасий Народній Комітет, який складається

а) з Голови, вибраного Нар. Зїздом.

б) 40 членів, вибраних Зїздом.

Круг діяння Тисн. Нар. Комітету.

На першому конститууючому засіданню Тисн. Нар. Комітет вибирає

1) Президію зложеною —

всім Голови — ще з 4 (чотирьох) заступників Голови й Канцелярського

ва Народнього Комітету відповідно до потреби, однаке найменше раз в тиждень.

Тисн. Народні Комітет є начальним виконуючим органом партії. Народні Комітет порядкує усім партійним життям, а зокрема приймає членів на внесення повітових і їм рівнорядних організацій, затверджує вибір повітових партійних управ. приписує в урядованню Повіт. Народні Комітети, коли вони ділають на некористь партії або не виконують припоручень Народнього Комітету. Тисн. Народні Комітет виключує членів партії на внесення партійного суду до остаточного затвердження Народн. Зїзду.

Тисн. Народні Комітет має негляд над повітовими й місськими партійними організаціями, а де їх нема, там назначає мужів довіря

Тисн. Народн. Комітет скликає Народній Зїзд, Ширший Народній Комітет та усталос для них порядок нарад. Тисн. Нар. Комітет репрезентує партію. За свою діяльність відповідає він перед Народнім Зїздом.

Екзекутива Н. К.

Екзекутива Народнього Комітету приготує всі біжучі справи для Тисн. Народнього Комітету. В разі потреби видає вона рішення із застереженням затвердження їх Тисн. Народн. Комітетом. Також Президія Народнього Комітету в дже нагих справах видає рішення, однаке негайно екзекутива мусть дати на них свою згоду.

Президія Народн. Комітету репрезентує Тиснійший Народній Комітет на зовнішній стороні.

же Канцелярію під назвою: «Народня Канцелярія», яка підлягає безпосередно Голові Тисн. Народн. Комітету.

Тисн. Народні Комітет іменує одного із секретарів управителем канцелярії. Персонал канцелярії приймає Президія Народн. Комітету.

**II. Організація в повітах.**

Повітовий Народній Зїзд збирається кожного року по можості в місяці листопаді в осідку партійної повіт. управи.

В повітовім Народнім Зїзді беруть участь:

а) Члени Повіт. Народнього Комітету.

б) Голови громадських і їм рівнорядних партійних організацій.

# ДІЛО

Виходить щоденно рано.

<p><b>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:</b> Львів, Ринков 12, н. пов. Конто пошт. п.м.х. 143.322. Адрес для телеграм: "Діло" Львів. Нав. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописи не повертаються.</p>	<p><b>ПЕРЕДПЛАТА:</b> Місячно в краю 1.50 руб. М.п. <b>ЗА ГРАНИЦЮ:</b> В Америці 1 дол. Франції, Голландії, Бельгії 10 фр. (фр.) Італії 10 лір, Німеччині 20 марк, Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 лева, Австрії 20000 ш. Залінк відосли 1020 шп.</p>	<p>В справі оголошень звертатися до Адміністрації. О ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА <b>600 МП.</b></p>
--	---	--

ВИДАЄ ВИДАВНИЧА СПІЛКА "ДІЛО".

## Заява Народнього Комітету.

I. Супроти поширюваних польськими, комуністичними, москвофільськими й демократичними українськими газетами всяких інтерпретацій, ревелцій та інформацій про минулі "угоди", ба навіть "хрунські" чи "зродницькі" настрої, заганяння й заходи Народнього Комітету, Народнього З'їзду і загальні Української Народньої Трудової Партії, — Народній Комітет стверджує, що це все — самі безпідставні й перфідні сплетні, вигадки, підозріння, наклепи й інсинуації, яких метою: викликати в українському народі недовіра до Народнього Комітету та ослабити Українську Народню Трудову Партію в користь комуністів, москвофільів і демократичних українських груп та фракцій усякої масті з одного боку, та ще більше в користь польських колабораторів з другого — і тому Народній Комітет визнає своїх сторонників і ціле українське громадянство беретися перед наслідками цієї перфідної роботи.

II. Вспереч софістичним і демократичним інсинуаціям політичних і партійних противників, а згідно з ухваленими Народнім З'їздом резолюціями — Народній Комітет стверджує, що згадані до обидважних українських земель, які нашілися тепер під владою Польщі, в односторонню правно-політичну територію та до здобуття для цієї території повної національно-територіальної автономії —

тим більше тепер, після рішення Рату Амбасадорів в 14. березня 1923, коли нема ніякої опрадананої причини відокремлювати Сх. Галичину від цілої української нації в справі її визвольних змагань.

III. Народній Комітет знові-враз стверджується в резолюціях Народнього З'їзду Ходимичини з 28. травня 1923 і з заявою після Самійла Підгірського, зложеною 2. червня 1923 в польській соймі від імені Українського Парламентарного Клубу, та стверджує в задоволенням, що обі ці енуціяції позриваються з резолюціями, ухваленими Народнім З'їздом 21. травня 1923.

У Львові, 9. червня 1923.

За Народній Комітет:

Д-р Володимир Охримович  
голова,

Г-р Володимир Бачинський, Г-р Гриць Тершакович  
заступники голоми,

Д-р А. Говикович, Ф. Федорци  
генер. секретар, заст. ген. секретаря.

## Після державного перевороту в Болгарії.

Відець "Н. Фр. Пр." з Ніша: Болгарський переворот був підготовлений на кінець червня. Однак Македонський комітет рі-

шив прискорити переворот, бо дізнався, що Стамбульський організує велику маніфестацію мужиків у Софії в половині місяця.

## Становище держав до подій в Болгарії.

Відець "Н. Фр. Пр." з Білгорода: Кабінет відбув 10. ч. м. 2 год. нараду в зв'язі з подіями в Софії. Правительство повинує велику увагу до цих подій з огляду на міжнар. комплікації. Обставина, що про долю Стамбульського пішо не відомо, на думку правительства є загрозою. В Білгороді побоюються вибуху домашньої війни в Софії. Правительство стоїть на становищі неутручання у внутрішній справі Болгарії, поки не буде порушено договори в Бел. Инше, чи югославянське правительство

увагу зі сторони правительства на небезпеку дальшого зоруження Болгарії, котра поклике резерви. З добре поінформованої сторони зачувають, що представники держав М. Антанти мають поробити в Лондоні, Римі, Брюсселі заходи для звернення уваги на положення.

## Становище Югославії до подій в Болгарії.

Відець "Н. Фр. Пр." з Білгорода: Кабінет відбув 10. ч. м. 2 год. нараду в зв'язі з подіями в Софії. Правительство повинує велику увагу до цих подій з огляду на міжнар. комплікації. Обставина, що про долю Стамбульського пішо не відомо, на думку правительства є загрозою. В Білгороді побоюються вибуху домашньої війни в Софії. Правительство стоїть на становищі неутручання у внутрішній справі Болгарії, поки не буде порушено договори в Бел. Инше, чи югославянське правительство

признає болгарський переворот, що на думку югославянських кол не рещкодує консолідації взаємин на Балкані.

Відець "Н. Фр. Пр." з Білгорода: Зачувати, що правительство поробило заарядження для оборони границі перед севент, нападами болгарських відділів, бо є думки, що договір заключений в Ніші тепер стався безпредметовий. Згідно зі звітом міністра військових справ, граничні війська скріплено і границя доволі забезпечена.

## Льондонські наради в справі репарацій.

Відець "Н. Фр. Пр." з Льондона: Заповіжена на 11. ч. м. кабінетна рада і конференція Керзона з амбасадорами союзних держав матиме рішачче значіння для найближчих заходів у справі репарацій і уложення англійсько-французьких взаємин.

Льондон. Французький амбасадор Сент Олер представив Керзону погляди Поанкаре на спгву відповідного для Німеччини репар. питання.

## Америка в справі репарацій.

Льондон. Вашингтонський коресп. "Таймс-іс" звідомляє, що американське правительство ринило держатися оподалк від репар. пи-

тання, бо сподіється, що прийдуть окремі договори, на грецький зразок.

## ПРИЛЮДИ В ПРАВИ І ФЕСТИН

СОПОЛА БАТЬНА  
17. ЧЕРВНЯ (НЕДІЛЯ) 1923

Львів, 12 червня 1923.

В наступних числах журналу "Діло" буде надруковано стаття про життя української діаспори в Польщі. Автор статті — проф. І. Крип'як. Стаття буде надрукована в наступних числах журналу "Діло".

го сіймового засідання, тон провідних партійних організаторів останні дні вказують ясно й недвозначно, що взаємини партійних антагонізмів лізши до тої степені, коли якийсь компроміс між ними наїти являється річю дуже важкою, коли взагалі не цілком безнадійною.

Надзвичайно характеристичним є той факт, що кожен з борючихся таборів обвинувачує другий в веденні певної закулісної чепелгальної роботи, в утворенні бойових негегальних організацій, які збудовані на військовий зразок і які розпоряджаються зброєю.

Міжпартійне загострення відно син досягло тої степені, що воно захопило в значній мірі й польську армію. Кампанія, рзпочата "Рейк-ом" зброєю, привела до утворення "Народнього найбидла" — організації, серед якої досить помітно частини старшинського складу. На території цього старшинства перебрало місце, як ор ачизоване, збройні загони. Там, де не вистачало зброї, брали в руки.

гоніамів, яке захоплює навіть озброєну силу держави, не може розуміється, обмінути широким народнім мас. Робота, яку за останній час розпочали в масах ліві партії під крайне демократичними гаслами, не може там не знійти своєїого відгуку. А зріст дорожнечі й економічна розруха, яка неминує мусить зрости в зв'язку з теперішнім зваженням спадком польської марки, для якого відгуку утворюють дуже сприятливі умови.

Всі ці лачи промовляють за те, що Польща стоїть на передодні важких внутрішніх ускладнень.

З цими можливостями мусить вирозно числитися всі національні меншости, які знаходяться тепер під гладыю Польщі. В першу чергу мусимо цей факт взяти під розвагу ми, Українці західних українських земель. Належить нам доложити всіх зусиль, щоб в момент кризи, яка наближається, ми виступили як активна величина, свідомі своїх завдань й своєї сили. Позини ми подбати про те, щоб та ситуація, яка утворюється в Польщі, була використана в нашу національну інтересах.

Письмо 21. В імені Радзисполит: Польща... (text partially obscured)

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

**РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:**  
Львів, Район 10, П. пов.  
Конто пошт. ш. 143.322.  
Адреса для телеграм:  
"Діло" Львів.  
Нач. Редактор приймає  
від 10-11 год. передпол.  
Рукописи не повертаються.

**ПЕРЕПЛАТА:**  
Щомісячно в кр. 15000 н.п.  
ЗА ГРАНИЦЮ:  
В Англії 1 фунт, Франції  
Голландії, Бельгії 10 фр. фр.,  
Італії 10 лір, Німеччині 20 марк,  
Швейцарії 5 шв. фр.,  
Чехословаччині 30 чехосл.  
кор. Румунії 100 лей, Болгарії  
50 лев. Австрії 20000 ш.  
Швейцарії 100 ш.

В справі оголошен<sup>я</sup>  
звертатися до Адм-  
ністрації.  
ЦІНА  
ОДНОГО ПРИМІРНИКА  
600 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА "ДІЛО".

Львів, 15. червня 1923.

Саме тоді, коли до-  
рослі противники трудо-  
вої партії не лише не ви-  
ставляють тактичного гасла од-  
нощільної національно-територіальної  
автономії всіх західно-українських  
земель, польська преса, головне те,  
що вважається вірною владитою  
польської громадянської думки, зовсім  
інакше задіяється на ту справу.  
Для характеристики польського відно-  
шення подімо два голоси. Має-  
мо на думці становище "Ржечпосполіт-  
о", виявлене в передовій  
"Всеукраїнці" з приводу на-  
ших статей перед Народним З'їздом,  
становище неофіційної "Газети  
Львівської" в передовій "Піз-  
няком нового курсу". Ш-  
татті різко вириваються від ста-  
новища наших доморослих против-  
ників і секуюдуючих їм на сторін-  
ках польських органів Твердохібів,  
Демянчуків та заяв Ільковичів  
в польському солімі.

Леон Радзівольскі в статті "Все-  
українці" так висловлюється на на-  
шу адресу: "Українські політичні  
діячі зі Сх. Галичини, після визнач-  
ня східних границь Річчесполіт-ої  
союзними державами, мусили вирі-  
шитися або про тріюмфальний пово-  
рот п. Петрушевича до Львова як  
до столиці Західної України. Але  
особисті амбіції і охота керувати  
масами не дозволили їм враз із за-  
лишенням дотеперішніх доріг змі-  
нити своє вороже становище до  
Польщі на відношення дядьляне,  
що перш усього принесло їм кор-  
исть українському громадянству в  
Польщі. Підздава боротьба з Поль-  
щею має бути дальше пригноблю-  
вана ними. Про плани Українців не-  
може майже щоденно довідатися із  
сторінок львівського "Діла", а є  
вони того роду, що польське гро-  
мадянство мусить бути з ними до-  
кладно познайомлене і мусить ада-  
вати собі справу з їх естаб. Гасло  
територіальної автономії для Сх.  
Галичини, навіть в найширшій ро-  
зуміянню, котре — здається — мало  
прихильників в деяких українських  
колах, зовсім не вдовольє "Діла".  
В нинішніх умовах, каже "Діло", те-  
сло повинно бути заступлене кли-  
чами й домаганнями, що обіймають  
цілість українських земель під поль-  
ською владою. Не треба додвяти,  
що табір "Діла" до українських  
земель зачислює не диш Сх. Гали-  
чину, Волинь і Поліся, але й Холя-  
чинку з Підляшшям в границях бере-  
стейського мира. Ті землі, згідно з  
українськими домаганнями, повинні  
бути об'єднані в одну правдо-  
жувну цілість і мати власний зако-  
нодатний сойм. Звід компетенції  
сойма Річчесполіт-ої повинні бути  
вняті всі справи, що торкаються  
української національності і терито-  
рії, заселеної Українцями і втегати  
на основі "Діла" компетенція цен-  
тральної варшавської влади повин-  
на бути обмежена до мінімуму на

## Відповідь Англії Совітам.

Лондон. Англійське прави-  
тельство у відповідь на останню  
російську ноту з вдоволенням за-  
значає, що сов. правительство при-  
общило здержатися від ведення  
пропаганди проти Англії. Англія  
зобов'язується не попарати ніяких

планів, які евент. змітали би Росія  
ни поза границями російської дер-  
жави проти правительства совітів.  
Нота констатує, що сов. правитель-  
ство сповнило найважливіші дема-  
гання Англії, отже обмін думок мо-  
жлив вважати докінченим.

## Державний переворот в Китаю.

Лондон. Райтер з Пекіна і  
През. республіки Лі Юнг Гунг виї-  
хав до Пейтсінга, бо війська загро-  
зили, що зайнуть Пекін, коли пре-  
зидент не уступить із свого старо-  
вища. Райтер думає, що небагом

прийде в Китаю до держ. перево-  
роту. Тсао Кун має обдати стано-  
вище президента республіки. Аевс  
звідомляє в Пейтсінга, що китайське  
правительство приквало арештува-  
ти президента республіки.

## Револуція в Болгарії.

Медіолян. "Кор. д. Сера".  
Б. през. Стам, здається, планує, що  
положення його в селі Славіні не-  
безпечно й уступив у напрямку села  
Татар. Кавалерія і піхота хоронили  
його нізворот. Як змітали мужицькі  
ряди, приневолені був Стамбул-  
ліський втікати разом з кількома  
іншими товаришами. Шофера ра-  
нено: він зїхав у рів і авто пере-  
вернулося. Стамбулліський виїшов  
іло й схрився в ділі. Правительство  
сповнило війська окупили яс. Стам-  
булліський не виїшов би рішуче з  
життям, колиб не приказ нового  
правительства спонити його живого.  
Кожної хвили сподіються полонення  
Стамб. Порядку в Болгарії ше не  
заведено. Піхота і кавалерія розо-  
ружують мужицькі відділи; з ними  
в кількох місцевостях ідуть ще Сої.  
Кореспондент "Кор. д. С." думає,  
що тоді говорити про відстання  
нового правительства, доки Стамб.  
є на волі.

положення півні. Болгарії. Посли  
Болгарської мужицької партії тво-  
рять у своїх округах збройні відді-  
ли, що ідуть на Софію. Стамб. має  
проголосити голодувану близько Со-  
фії. Околиці мужицькі не хочуть до-  
ставляти до Софії харчі. Це дейо-  
ство вже відчуті у місті. Нове прав-  
ительство вважало купити і заможні-  
ших мішан відступити свої засоби  
менше зяюючи.

Софія. БАТ. Болгарське прав-  
ительство супроти різних тенден-  
ційних чутко констатує, що в ішло-  
бу край повний спокій. Слабі спр-  
оби стору прихильників Стамбуллі-  
ського зломано.

Софія. БАТ. Мін. загр. справ  
заявив загр. журналістам, що пере-  
ворот цей, який спричинив упадок  
аграріїв, це чисто болгарський рух.  
Болгарія не хоче війни. Нове прав-  
ительство, що виїшло з народа,  
це правительство порядку, потоп-  
таного попереднім урядом. Непра-  
вдою є бутьо би поїзі в Болгарії  
приготовлено в порозумінню з Ні-  
меччиною або Малярчиною.

Відень. Болгарське прави-  
тельство звідомляє, що залізничний  
рух до Болгарії і через Болгарію  
відбувається без обмежень і пере-  
шкод.

Прага. Представник Болгарії  
в Празі Даскалов заявив журналі-  
стам, що болгарське правительство  
має до розпорядимости 20.000 стар-  
шин резерви, 35.000 Македонців і  
50.000 резервістів.

Грац. "Тіпост" з Білгорода:  
По приватним звідомленням Стамб.  
є тепер у Старій Загорі і є паном

## Англ. меморіал в справі реп. і Порура.

Відень. "Н. фр. Пр." з Льон-  
дона: Лорд Керзон вручив фран-  
цузькому амбасадорови меморіал,

в якому зясовано англійські погля-  
ди на репараційне питання і справу  
Порура.

Для потвердження своїх висно-  
ків наводити "Ржечпосполіт" від-  
повідні виписки з "Діла" і заключує:  
"Коли до тих українських на-  
прямків додамо вимоги "Діла" в  
справі "всеукраїнського фронту",  
що не рахується з козонами і  
розважування на тему вибору осе-  
редка українського руху, створення  
гочось в роді українського пемон-  
ту, при чому рахуби на Москву не  
видаються "Діло"в реальними, то  
можемо уявити собі цілість україн-  
ської програми. Але вик XX. не є  
XVII століттям і сьогодні Польща  
думе бути чужкою".

має меншого права від них навіть  
просити о шонебадь. А вони про-  
тестують і — домагаються. Вони  
станять поступати в тоні острім,  
категоричнім, як обданий вождь за-  
лози капітулюючого фортеці. Риж-  
ський трактат і ухвалу Ради Ам-  
басадорів — "уневажнюють". Вибори  
з мин. року на наших терені —  
касують", бо є вони "безправні і  
неважні". Домагаються удержавлен-  
ня їх славетного "університету" і  
віддання йому половини майна і  
збірку університету Яна Казимира.  
Домагаються і вказують і ще раз  
домагаються. Домагаються повноги

сягати їх вимог", що ідуть Під  
карпаттям, десь від іракіське ро-  
вдисто. — З нинішніми трудовика-  
ми, з їх програмою і боевими тем-  
пературою шкода взагалі говори-  
ти. Самообичством було би підпи-  
рати людей, що не признають гра-  
ниці Польщі, а польські власти у-  
важнюють Півдні бруталною силою,  
а не легальним органом".

Хіба досить. Цікаво, що наші  
доморослі противники, великі "дер-  
жавнички" в чотирьох стінах, котрі  
через чотири роки спокійно і ви-  
гідно скривалися за нашими плеча-  
ми і тільки всього, що "критикува-  
ли" по зауважках або поза обрубом  
досяжності польської влади, котрі  
так поквально послугуються власни-  
ми інтерпретаціями і "аргументами"  
духово посвоячених з ними Твердо-  
хібів і Демянчуків із сторінок поль-  
ської преси, не вважали вказаним  
занотувати ці голоси, частину з і-  
шого ряду інших. Така нечесна,  
розкладова поведінка повинна бути  
грішним теменим для нашого гро-  
мадянства, повинна бути осторогою  
для всіх тих, що в імя всенарод-  
ної справи не ухляються від про-  
тиставлення спробам зіпхнути наш  
народ на дно пропасти й одчаю.

## В Гаді Амбасадорів.

Спеціальна комісія Ради Ам-  
басадорів відновила свої праці в спра-  
ві виготовлення статуту для Клай-  
педи. Литовського представника по-  
кликано до Парижа на день 25.  
ц. м.

## Наради в справі репарацій.

"Н. фр. Прессе" доносить, що  
в Лондоні відбуваються наради по-  
між лордом Керзоном та французь-  
ким і бельгійським представниками.  
Лорд Керзон пропонує утворення  
міжнародної комісії в справі від-  
шкодуваня. Ця комісія малаб сто-  
яти в тіснім контакті із Союзом  
Народів. В нарадах взяв також  
участь італійський представник,  
який в неофіційнім характері ви-  
словлював своє становище в спра-  
ві репарацій.

Бельгійський уряд всіми сила-  
ми намагається наклонити Францію  
і Англію, щобби бельгійський про-  
ект взяти за основу у вирішувани-  
ю справі репарацій.

Пр. 354 23. В імени Річчесполіт-ої Поль-  
ської з 1 окружний закон як Трибу-  
нал пресовий у Львові, шиме на висног  
Прокураторії Дерзавної, що зміст часо-  
пису "Діло" число 46 1922 з дня 2 червня  
1923 в артикалах під заголовками 1. До-  
плід з краю" (Нартикуляція в уступад  
між славян) 2. "Діло" і "Біс неред" 3. "Ді-  
ло" як ви" 4. "Цілість того" містять в собі  
створо стичні з § 654 з к. уступ ад 2  
рівного проститку з § 305 з к. узнав до-  
конану в дні 1 червня 1923 з конфі-  
скаго за опралавлю. зарядива мисцян  
цього накладу видава по думці § 493 про-  
кар така дальшого поширювання того



# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

<p><b>РЕДАКЦІЯ И АДМИНІСТРАЦІЯ:</b> Львів, Ринок 10, II. по-в. Конте почт. маж. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“ Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передноч. Рукописи не звертаються.</p>	<p><b>ПЕРЕДПЛАТА:</b> Місячно в протю 23000 Мп. <b>ЗА ГРАНИЦЮ:</b> В Америці 1 дол., Франції, Голландії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 200.000 р. марок, Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. ко- рон, Румунії 100 лей, Бол- гарії 50 лев., Австрії 200000 кр. Залих адреси 3000 кр.</p>	<p><b>В справі оголошень звертатися до Адмі- ністрації.</b> <b>ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 4.000 Мп.</b></p>
---	---	---

ВИДАЄ: ВИДАВНИЦТВО СПІЛКА „ДІЛО“.

**ФУТРА** в величезній вибо-  
рі поручає...  
**„ГОРНОСТАЙ“**  
Львів, вул. АКАДЕМІЧНА 8.  
450 ЦІНИ УМІРКОВАНІ. 6-6

**Громадські вибори.**  
Видух світової війни з почат-  
ком серпня 1914. спричинив за-  
везення воєнного стану в Галичині,  
що формально перетривав у нас  
повна вісім літ себто до серпня  
11 р., а фактично у деяких адмін-  
іях публичного життя тривав ще  
довше. Воєнні події, покидання під  
оружжя значного числа членів гро-  
мадських рад, різномірні окупації  
та відоме ляхоміття останніх років  
привели в шалості діяльність  
цілого громадського самовряду-  
вання. На чолі громад покликана  
політична влада, зразу австрійсько-  
польська, тепер чисто польська,  
факт, що дуже часто не мали на-  
віть виборчого громадського права  
у даній громаді, а з правила не ма-  
ли ніяких моральних кваліфікацій  
до урядового праводу в громаді.  
Бра правительствених громадських  
томісарів з призначених радями, іме-  
нованих старостом, а на ділі по-  
терунком державної поліції, запи-  
сався в наші історії сумними кар-  
тинами. Внесла вона в наше село  
замість законності анархію, зруйну-  
вала громади матеріально.  
Не кращою є і національно-  
політична сторінка панування  
громадських правительствених коміса-  
рів. Відомо, що були ними захожі  
Поляки, двірська служба, або самі  
лідачі (і то в чисто українських  
громадах), дальше люди хроні-  
чної породи, а тільки вишково,  
коли під рукою не було двох пер-  
ших категорій, — люде з нашого  
національного табору. Всі вони —  
каба за вишкою дуже малесень-  
кого гуртка наших людей в комі-  
сарських урядах, стояли без засте-  
режень на службі

## ТЕЛЕГРАМИ П. А. Т.

**Справа Рєки.**  
Білгород. Рада Міністрів  
під проводом Пасія обговорювала  
справу Рєки і можливість понов-  
лення безпосередньої нимлі думок  
між італійським і югославійським  
правительством.  
Відень. „Н. фр. Пр.“ з Біл-  
города: Пасія заявив журналістам,  
що його розмова з Поанкером то-  
рчалася загального європейського  
положення. Рєки і французької по-  
значки 300 міль. франків на викви-  
вання югославійської армії. З роз-  
мови з італійським амб. Авенано  
набрал Пасія переконання, що спра-  
ва Рєки дасться поладати миро-  
во. Англіійський амбасадур у Парижі  
Вільям Кру заявив, що Англія є  
вельми заінтересована в консоліда-  
ції Югославії і ахерміанню теле-  
решнік II границі.  
**Завва Муссоліні.**  
Рим. На засіданню Ради міні-  
стрів Муссоліні заявив, що грецько-  
італійський конфлікт входить в фа-  
зу виповнення санкцій, усталених  
Радою амбасадорів. В справі Рєки  
італійське правительство заявляло  
югославійському правительству, що  
до 15. вересня сліди справу покінчи-  
ти. Про справу Поруря заявив М.,  
що положення може поліпшитися  
після промови Штреземана. Пасія  
нічній спротив безкорисний, нема  
зчислу продовжувати його. Так  
тех інтервенувало італійське пра-  
вительство в Берліні.  
**Після землетрусу в Японії.**  
Льондон. „Таймс“ з Осакі:  
Згідно з урядовим звітом до м.  
п'ятниці в самім Токіо налічено на  
вулицях 81.114 трунів. Терен, наві-  
щений землетрусом є 160 км. дов-  
гий з півночі на південь і 100 км.  
широкий. Обіймає 7 адм. округів і  
33 повіти з 6 мільонами людей.  
В Токіо є знищених 316.000 домів,  
цебто 71 проц. загального числа  
забудувань. Безпритотних є 1,356.000  
люда, або 67 проц. загального на-  
селення. В Іокогамі знищених є  
70.000 домів, жертв у людах  
23.000, ранених 40.000.

Токіо. Управа м. Токіо пе-  
реговорює з мін. внутр. справ у  
справі відбудови міста.  
Греція просить прислати союзну флоту.  
Париж. Амас з Атені Грець-  
ке правительство звернулося до  
Ради амбасадорів з просьбою негайно  
прислати союзницьку флоту на  
грецькі води.  
Напрямні англійської політики.  
Льондон. Диплом. спра-  
водавець „Лейн Мейл“ пише, що  
англійське правительство мустине  
небаром рішити, якої політики Йо-  
му держатися, коли пасіяний спро-  
тив у Порурю здернитися і за-  
чнутися між французькі пере-  
говоры. Англія може обстоювати  
загальне управління реп. справи  
союзниками з Німеччиною; безпо-  
средню переговорювати з Німеч-  
чиною у справі відсної реп. участі,  
а рівночасно піддержати жадання  
відносно міжсоюзних довгів; вер-  
нути до політики ізоляції, зрєктися  
репарацій, а зате жадати повної  
заплати міжсоюзних довгів.  
Мін. Аб Трево Ідо де Берліна.  
Відень. „Вр. Алг. Шт.“ з  
Берліна: Сподіється там французь-  
кого мін. праці, Ля Троке, прибуде  
для переговорів з німецьким пра-  
вительством. Згідно з париськими  
звідомленнями Ля Троке мав від-  
іати вже 12. ч. м. Інформацію що  
вважають доказом, що переговори  
вже зачалися, хоч офіційно запе-  
речується.  
Совіти бжають переговорів з Японією.  
Москва. В. К. Б. Чічерін за-  
явив японським журналістам, що  
союз сов. републик бжає правиль-  
них взаємин з Японією. Договір у  
Рапалло найліпший для цього до-  
рогочка. Совіти готові на ново пе-  
реговорювати з Японією, але півн.  
Сахалін мустиє евакуувати.  
Турецко-совітські взаємини.  
Париж. Амас. Совітське пра-  
вительство порозумілося в Туреч-  
чиною щодо відновлення торг.  
взаємин.

важучий ним у всіх сільських гро-  
мадах, закон для 30 більших міст  
з 1889 р. і закон для сто триндять  
кількох менших міст і місточок з  
1896 р. Ординація виборча поза  
Львовом і Краковом вводи одла,  
агаданій вище закон з 12.8. 1866  
В. з. і розп. кр. ч. 19.  
Обов'язуюча виборча ординація  
опирається на класовій системі з  
правом вибору найбільше 36 рад-  
них відповідно до числа людності.  
Право голосу опирається або на ціну  
маєткового (і ті що не платять ніяких  
безпосередніх податків не маю права  
голосу), або на ціну інтеліген-  
ції. Виборчі діляться на кола, з  
котрих кождо вибирає рівну кіль-  
кість радних. Тепер, по думці часо-  
писних вісток, має прийти ще че-  
тверте коло з цих виборів, що не  
мають права голосу в ніодному з  
трьох перших кол, а числом ма-  
ндрів рівним кождому з попередних  
кол. Четверте коло виборче бу-  
де введено не всюди, тільки в цих  
громадах, що свого часу підлягали  
фактично польській комісії ліквіда-  
ційній в Кракові на основі розпо-  
рядку з дня 23. падодістві 1918 ч.  
596 (Ценник розпорядків польської  
комісії ліквідаційної з 29. грудня  
1918 ч. II. № 2) про поширення ви-  
борчого права на нове четверте ко-  
ло (так рішає обіжнік), а з подання  
часописних вісток можна догадува-  
тися, що у Східній Галичині розпо-  
шту вибори без четвертого кола.  
Рішаючим тут буде те, чи згаданий  
розпорядок польської комісії лікві-  
даційної було подано до відомо-  
цього повіту або шляхом рескрип-  
ту польської комісії ліквідаційної,  
або в Деннику її розпорядків з 29/12  
1918 ч. II. № 2). Новиною є також,  
що право голосу одержать і меш-  
канці двірських обшарів. Є вістки,  
що в більших містах виборів до рад  
громадських не розширяться, оче-  
видно, зі страху перед „меншостя-  
ми“, які там творять більшість.  
Вибори мають бути переведені  
до двох місяців і на днях присту-  
питься до приготувань праці.  
Наше громадянство мустиє бути  
до них як слід приготоване. По  
громадах треба негайно творити ви-  
борчі комітети, що занялися би у-  
ложенням списку кандидатів та їх  
переведенням. Завдання виборчих  
комітетів можуть й повинні спол-  
няти наші партійні громадські коміте-  
ти. Тому наші люде на місяць по-  
винні негайно приступити до пере-  
ведення партійної організації.  
Від участі у виборчій кампанії  
і в самому голосуванні нікто з на-  
ших громадян не повинен і не сміє  
усунутися. Мустимо зрозуміти дале-  
косягле практичне значіння місцево-  
го самоврядування, на якому спіра-  
ється дальша надбудова самовряду-  
вання і ціла низка важних публич-  
них установ пр. в шкільництва, ад-  
міністрації і т. д.

стан Йшов вповні по лінії їхніх на-  
ціональних інтересів. Так минуло  
кільканих літ від хвилі пере-  
ведення останніх громадських виборів  
у більшість наших громад.  
Не від речі буде пригадати ста-  
новище ріжних властей, що прави-  
ли на нашій землі, в справі  
громадського самоврядування. Ав-  
стрія вправді не скасувала самовря-  
дування формально, але фактичну  
владу передала в руки нахалних  
війтів. Так було до її розвалу. Рос-  
ійська окупаційна влада оставила  
здебільша цих людей, що були за  
Австрії не міщачами, а внутрішні

принципи його — як сказано — в ці-  
лости аж до наших днів. І це зро-  
били ті самі Поляки, яким Німці й  
Австрійці на етнографічно поль-  
ських землях бувши російської зай-  
манщини віддали самоврядування в  
сільських і міських громадах в рр.  
1915 до 1918.

Зближається кінець пануванню  
невідповідальних наказних війтів.  
Польське министерство внутрішніх  
справ вівало галицькі воєвідства  
розписати і перевести вибори до гро-  
мадських рад у всіх громадах, де  
вибори відбулися ще перед шести  
роками (у нас всюди) і до їх лікві-  
дації.

участь в комуністичній партії в міцнішалим числі. Де далі комуністична партія по світовому салуду терестеє бути робітничою партією.

Пі оцес еволюції, який відбувається в комуністичній партії, виявляється дуже характеристичним. Болшевицька партія ніколи не була селянською, тепер вона не їде тратити своє робітниче обличчя. Не підлягає сумніву, що урядницький елемент в партії, як найбільш осві-

чений і інтелектуальний, як об'єднаний службовою дисципліною і тепер здається в ній фактично пануючим.

При світлі цих цифр «хтер робітничо селянської» влади виявляється пілком виразно і повно. Влада робітників і селян при світлі цифр з владою совітських урядів, які самі себе контролюють, самі собі вказують напрями і провідні плани; вона є владою бюрократії найгіршого гатунку.

### Відбудова.

Як подають польські газети до відно галицьких повітів на дніх вихала соймава комісія, зложена з кількох послів варшавського сойма піл проводом сумної пам'яті Українці-ренегата Ілж. Посаєкого в цілі розглянення поступу відбудови знішених війною селянських господарств.

Як бачимо, комедія в відбудовою ще не покінчена. Ше за небужи Австрії в 1915 р. заінагуровано акцію допомоги бідному населенню при відбудові міст, місточок і сіл на теренах знішених світовою війною, але на акції в своїм заложенню гуманна і необхідна, поплала відрату в руки польських урядовців і спекудантів, які везли її на манішеї і фальшиву дорогу, компромітуючи себе і заантажовані власті.

Розуміється, що о скільки можна тут говорити про відбудову, так користало з неї майже виключно тільки польське населення, всі фонди і матеріали будівельні уживано на польські цілі. Бідає і до краю знішено українське населення помічи не дістало. Всякі жалі і нарікання нашого населення оставали без відгукону, не помагали інтервенції і обсянті меморіали наших повітових і краєвих організацій і послів у вієнському парламенті,

Треба було аж сецесії українських делегатів в 1917 р. з тобішної т. зв. «Красної Ради Відбудови»

і здекомплетовання її на знак протесту на несправедливе ведення акції відбудови, щобні вієнське правительство вглянуло в справу і серіозно ввазало до направи ала.

Цей комітет це бу в без успіху; у Відні виготовано нову програму і перенесено центральні власті в Кракова до Львова, даючи таким чином змогу легше проавіровати дієвний стан лиха і потребу помічи знішеному населенню Східної Галичини. Та поки розпочалася серіозніша праця, Австрія розпалася і український селянин оставав дальше без даху над головою. Його горе збільшилося: завдяки наступови польських військ число знішених сіл знову зросло. Польська чорносоцена преса з радстю подавала вістки про нужду селянських мас і про зріст смертності. Велике число наших селян мешкало в величинах, в стайках разом з худобою і в барраках. З часом селяне орієнтувалися в своїому положенню і стративши надію на поміч, зачали відбудовуватися без ніякої посторонної помічи. Коли сьогодні можна сказати, що у Сх. Галичині вже майже нема бездомних селян, так це виключно заслуга самого населення, а не яких небудь державних урядів, чи то з часів австрійської чи польської влади. Що більше завсігдак уряди радше спитивали відбудову, бо туманенням нашого селянства обіщанками на поміч паражувано його на страту часу і майна; надіями на поміч припанювано відбудову; а умовини для відбудови були в початках куди більше пригожі, як описля.

Від хвилі повстання Польщі, польські власті ведуть ніби то далі акцію відбудови. Очевидно, про польське око, бо при обезличенню польської марки і дорожнечі будівельних матеріалів годі подумати, щобні польський скарб міг повести яке діло як салі. Впрочі коли в польського боку і дещо робиться для відбудови, так робиться це не тому, щобні провадити в життя усто політичні тенденції.

Фонди, якими диспонуєт т. зв. дирекції відбудови йдуть «иключчно на відбудову» польським і захооронок, косяюкля, пластивши ще в більший мірі на кресове осадніцтво цивільне і військове.

Повітові уряди, так звані «експантури» віддано під контролю державного рода місцевих «народових» організацій, які пильно стежуть, щобні ніч не пішло на відбудову українських інституцій та українського населення.

А всеж польське правительство і деякі польські круги розчаровані вислідом акції відбудови. Ше акція

зробилася для багатьох людей дже-релом легкої наживи, причиницяся до поширення корупції.

Корупція і деморалізація серед доставців і урядовців, знятих при відбудові, дійшла до верхів, тому польське правительство задумує зміни систему і проєктує уділювання грившевих позичок безпосередно до рук пошкодованих через окремий банк для відбудови, а на черз технічні органи, яким повірено акцію відбудови.

Одначе нам в ніякому разі не можна нічого доброго сподіватися від цієї інституції.

Члени цієї комісії — посли: Бриль і Посаєки на відбудові коштом бідного населення добробились великого майна. В своїй маїдрівці по краю вони не думають про добро населення, а про свої приватні інтереси. **Кр.**

### Огляд світових подій.

#### Революція в Іспанії.

Як подають з Барселони, губернатор Прімеро де Рівера оголошено прокламацію, в якій обвинувачує уряд в зрадї вітчизни і доказує, що уряд невід Іспанію до загубелі. Цей самий губернатор з дещо комобязо владу в місті і оголошив в губерній стан облоги. Губернатор Каталонії передав владу в руки армії. Гарізоні Мадриту, Сарагосси і Севілі підтримують акцію антидержавних чинників і яно виступають проти короля. В Сан Себастьяно зрештовано міністра внутрішніх справ Алюченаса і поставлено переп революційний суд. Вечером 14. ц. армія в Барселоні виступила проти уряду. Еспанський король, бажаючи утворити новий кабинет, хочє порозумітися з провідниками революційних елементів. Король зарепонував генералови Прімеро Рівера утворення тимчасового директоріату під президентурою Рівери. В щій Іспанії оголошено стан облоги. «Giornale d'Italia» пише, що в щій Іспанії веде ожнвлену агі-

тацію революційна організація, яка зростає з кожним днем. «N. Fr. Presso» полас в Мадриту, що залогом в Відбао підняла бут. Утворено директоріат, в склад якого вхолать самі військові оданції. Щільні революційний рух звернений проти уряду, а не проти короля. Телеграфічне получення між Мадри-том і Парижем перервано.

#### Ситуація в Німеччині.

Дня 14. ц. м. в Берліні відбулося пленарне засідання державної ради в справі безробіття. З рефератів слідує, що кількість безробітних збільшастся в кожний день. В Саксонії 50 прі, робітників поззавлено праці. Ухвалено допомогти для безробітних по 14 мільонів денно. Загальні державні видатки на ту ціль вносять 6 біллонів денно. Дня 14. ц. м. вечером по Берліні кружляли поголоски, що канцлер Штрєвемана замордовано і що в Баварії вибухли заворушення. Пізніше ці поголоски зліментовано. За 1 долар платять у Берліні 120

Д-Р ЯРОСЛАВ ОЛЕСИНИЧКІЙ.

## Права меншостей.

(Нарис з міжнародного права)

(Продовження.)

Вкінцеві акті Віденського Конгресу з 1815 р Росія, Австрія і Прусія прийняли зобовязання задержати права і інституції польського населення в краях, які припали їм з розбору Польщі. На шій підставі інтервенційовала Англія спільно з Францією в р. 1830., а відтак в р. 1846. зана, у рбвіського уряду в справі Польщі. І знову в р. 1863. Англія спільно з Австрією заступаються за польську національну меншість в Росії. Пізніше і Наполеон III. у листі писанім до російського царя визнає його до відновлення заможності Польщі. Росія, піддержувана Прусією відкидає це жадання. Результатом цього була дипломатична інтервенція і виготовлення державним норм щодо охорони національних меншостей; ці норми складались з шести пунктів, а саме: про автономне законодавство і адміністрацію, свободу релігії, визнання польської мови урядовою та повну амністію. Коли Росія не погоджувалася прийняти цих домагань взагалі змінити свої політичні супроти Польщі, Наполеон III. запропонував передати польське питання спеціальному європейському Трибуналові, для його розглядення і вирішення.

льондонській конференції застережено охоронні права католиків у Греції, а в р. 1856. париським договором немогамеланських меншостей у Туреччині. У міжнароднім договорі підписанім в 1878 р. на конгресі в Берліні під провадом Бісмарка — прийнято постанови щодо охорони турецьких, болгарських, румунських і сербських меншостей. В р. 1893. і 1894. Англія та інші великі держави інтервенційують у Туреччині в справі Вірмен, Греків і Македонців, яких масакрували Курди і Башинбожуки — за явною чи доровамілою згодою турецького султана, а уряд Американських Земельних Держав звертався знову до Росії проти відомих жидівських погромів, організованих чорними сотнями, а іспірованих «зверку».

Як з цього бачимо, не вважаючи на давню теорію безоглядної суверенності держав, траплялись всеж такі міжнародні інтервенції в інтересі національних меншостей. А в тім, не були тільки поодинокі випадки, які не були виявом постійної міжнародної контролю, які повним ураривльєнням дотичних відносин. Тому зі становища міжнародного права треба уважати великим переліком ті постанови про охорону національних меншостей, які поміщено в найновіших трактатах по закінченню великої війни. Цей перелік закінчиться перетодом у факті закінчення Ліги Націй (Союзом Народів), який можна

держу на око теорію повної суверенності. А проте не можна заперечити, що кожна держава приступаючи до Ліги Націй піддається з окрема контролю з боку інших держав, як та кож і годиться на їх можливу інтервенцію в її внутрішні справи. — Дальшим наслідком цієї зміни поглядів що до поняття суверенності було те, що також і справа охорони національних меншостей стала питанням міжнародного права та була унормована у міждержавних договорах, підписаних по закінченню світової війни, а саме у договорах Союзних держав з Австрією, Чехословацциною, Югославією, Польщею, Румунією, Болгарією, Грецією, Угорщиною і Турцією.

#### II.

Дотичні постанови у всіх цих договорах є майже ідентичні, а навіть у шій самій стилізації, тільки в договорі з Чехо-Словацциною застережено ще крім цього для Прикарпатської України, окрему автономію. — Тому досить навести тут постанови з одного тільки трактату, нар. з трактату підписаного у Версайлю дня 28. червня 1919 р. між Союзними державами і Польщею. Ці постанови поміщені в артикулах 1 до 12. згаданого трактату є такі:

А р т. 1. Польща зобов'язується, що постанови поміщені в артикулах 2 до 8 цього трактату будуть виконані в повній мірі.

## Відбудова.

Як подають польські газети до відбудови польських повітів на ліквідацію Галицьких повітів на ліквідацію соймава комісія, зложена з кількох послів варшавського сойма під проводом сумної пам'яті Українця-регіата Імж. Пасаіковича в цілі розглянення способу відбудови знищених війною селянських господарств.

Як бачимо, комерція з відбудовою ще не докінчена. Ще за небагато Австрії в 1915 р. зайнявувано акцію допомоги бідному населенню при відбудові міст, містечок і сіл на теренах, знищених садовою війною, але ця акція в своїм заложенні гуманна і необхідна, подала аларму в руки польських урядовців і спекулянтів, які звели її на манівці і фальшиву дорогу, компромітуючи себе і заангажовані власті.

Розуміється, що о скільки можна тут говорити про відбудову, так користало з неї майже виключно тільки польське населення, всі фонди і матеріали будівельні ужинали на польські цілі. Біди і до храй знищено українське населення помічи не дістало. Всякі жалі і нарікання нашого населення оставали без відгуконю, не помагали інтервенції і обмісти меморіали наших повітових і краєвих організацій і послів у вієнському парламенті.

Треба було аж сенсції українських делегатів в 1917 р. в тодішній т. зв. "Красої Ради Відбудови"

і адекомплетозання її на знак простету на несправедливе ведення акції відбудови, щоби вієнське правительство вглянуло в справу і серіозно вважало до направи ала.

Цей комітет не був без успіху: у Відні виготовано нову програму і перенесено центральні власті з Кракова до Львова, лачоци таким чином змогу легше провіривати дійсний стан лиха і потребу помічи знищеному населенню Східної Галичини. Та поки розпочалася серіозніша праця, Австрія розпалася і український селянин оставав даліше без даху над головою. Його горе збільшилося: завадки наступови польських військ число знищених сіл знову зросло. Польська чорносотенна преса з радістю подавала вістки про нужду селянських мас і про зріст смертності. Велике число наших селян мешкало в землянках, в стайнах разом з худобою і в бараках. З часом селяни зорієнтувалися в своїому положенню: страпати надію на поміч, ачали відбудовуватися без ніякої посторонної помічи. Коли слогодиза жме сказати, що у Сх. Галичині вже майже нема бездомних селян, так це виключно заслуга самого населення, а не яких небудь державних урядів чи то з часів австрійської чи польської влади. Що більше австрійські уряди радше сприявали відбудову, бо туманенням нашого селянина обіцаннями на поміч наражувано його на страту часу і майна; надіяючи на поміч припизювано відбудову; а умовини для відбудови були в початках куди більше пригоди, як описав.

в відбудову польських в законоронко, косошопік, пласовіше в більшій мірі на кресове осадництво шівільне і військове.

Повітові уряди, так звані "експедитори" віддано під контролю єгского роде місцевих "народових" організацій, які пильно стежуть, щоби ніч не пішло на відбудову українських інституцій та українського населення.

А всеж польське правительство і деякі польські круги розчаровані вислідом акції відбудови. Ця акція

можна нічого доброго сподіватися від цієї інституції.

Члени цієї комісії — послі: Бриль і Пасаік на відбудові коштом бідного населення до робилися великого майна. В своїй мандрівці по краю воли не думають про добро населення, а про свої приватні інтереси. Кр.

## Огляд світових подій.

### Резолюція в Еспанії.

Як подають з Барселони, губернатор Ріверо до Рівера оголосив прокламацію, в якій обвинувачує уряд в зраді вітчизни і доказує, що уряд веде Еспанію до загибелі. Цей самий губернатор з шістьма комобанди владу в місті і організує в губернії стан облоги. Губернатор Каталонії передав владу в руки армії. Гарнізон Мадригу, Сарагоси і Севільї підтримує акцію антидержавних чинників і явно виступають проти короля. В Сан Себастьяно арештовано міністра внутрішніх справ Алочемаса і поставлено перед революційним суд. Вечером 14. 11. м. армія в Барселоні виступила проти уряду. Еспанський король, бажаючи утворити новий кабінет, хоче порозумітися з провідниками революційних елементів. Король запланував генералюзи Ріверо Рівера утворення тимчасового директоріату під президентурою Рівери. В цілі Еспанії оголошено стан облоги. "Globole d'Italia" пише, що в цілі Еспанії веде оживлену ари-

тацію революційна організація, яка росте з кожним днем. "N. Fr. Presse" подає з Мадригу, що залюга м. Більбао підняла бунт. Утворено директоріат, в склад якого входять самі військові оданції. Шілий революційний рух звернений проти уряду, а не проти короля. Телеграфічне получення між Мадригом і Парижем перервано.

### Ситуація в Німеччині.

Дня 14. 11. м. в Берліні відбулося пленарне засідання державної ради в справі безробіття. З реферату слідує, що кількість безробітних збільшується в кожний день. В Саксонії 50 при. робітників позбавлено праці. Указано допомогти для безробітних по 14 мільонів денно. Загальні державні видатки на ту шль вносять 6 мільонів денно. Дня 14. 11. м. вчором по Берліні вружляли поголоски, що кандидат Штрессмана замордовано і що в Баварії вибухли заворушення. Підвищені ці поголоски адементовано. За 1 долар платять у Берліні 120

Д-Р ЯРОСЛАВ ОЛЕСНИЦЬКИЙ!!!

## Права меншостей.

(Нарис з міжнародного права)

(Продовження.)

Вкінцеві акції Вієнського Конгресу з 1815 р. Росія, Австрія і Прусія прийняли зобовязання задержати права і інституції польського населення в краях, які припали їм з розбору Польщі. На цій підставі інтервеніовала Англія спільно з Францією в р. 1830, а підтак в р. 1846. ама, у російського уряду в справі Польщі, і знову в р. 1863. Англія спільно з Австрією заступаються за польську національну меншість у Росії. Пізніше і Наполеон III. у листі писанім до російського царя визнає його до відповлення самостійності Польщі. Росія, піддержувана Прусією відкидає це жадання. Результатом цього була дипломатична інтервенція і виготовлення державним норм щодо охорони національних меншостей; ці норми складалися з шести пунктів, а саме: про автономне законодавство і адміністрацію, свободу релігії, визнання польської мови урядовою та повну амністію. Коли Росія не погоджувалася прийняти цих домагань взагалі змінили своєї політики супроти Поляків, Наполеон III. запропонував передати польське питання спеціальному європейському Трибуналові для його розглянення і вирішення задля браку згоди між державами щодо установлення цього трибуналу. Ця пропозиція не прийшла до виконання. Проте бачимо на цьому трикутні, що не зважаючи на суверенність Росії, європейські держави вмішувалися в її внутрішні справи в інтересі польської національної меншости.

На протязі 19-ого століття бачимд ще декілька подібних прикладів в р. 1830 на

льондонській конференції застережено охоронні права католиків у Греції, а в р. 1856. паризьким договором немогаледанських меншостей у Туреччині. У міжнароднім договорі підписанім в 1878 р. на конгресі в Берліні під проводом Бісмарка — прийнято постанови щодо охорони турецьких, болгарських, румунських і сербських меншостей. В р. 1893. і 1894. Англія та інші великі держави інтервеніовуть у Туреччині в справі Вірмен, Греків і Македонців, яких масакрували Курди і Башибозуки — за явною чи дорозумілою згодою турецького султана, а уряд Американських Зєднених Держав звертався знову до Росії проти відомих жидівських погромів, організованих чорними сотнями, а інспірованих "зверху".

Як з цього бачимо, не вважаючи на давню теорію безоглядної суверенності держав, траплялися всеж такі міжнародні інтервенції в інтересі національних меншостей. А в тім, не були тільки поодинокі випадки, які не були виявом постійної міжнародної контролі, ані повинні управильненням дотичних відносин. Тому зі становища міжнародного права треба уражати великим переломом ті постанови про охорону національних меншостей, які поміщено в найновіших трактатах по закінченню великої війни. Цей перелім зазначається перелосією у факті заснування Ліги Націй (Союза Народів), який можна вважати спробою революційним у відношенню до дотеперішньої теорії про суверенність держав. Організація цієї майбутньої найважчої міждержавної установи спирається на принципи, який на перший погляд не стоїть у суперечності з принципом суверенності, а саме: держави підчиняються добровільно організації, яка стоїть над ними (від наддержави, Uberstaat), та яка установлюється ними самими. Ця формула під-

держує на око теорію повної суверенності. А проте не можна заперечити, що кожна держава приступаючи до Ліги Націй піддається з окрема контролі з боку інших держав, як та кож і годиться на їх можливу інтервенцію в її внутрішні справи. — Дальшим наслідком цієї зміни поглядів що до поняття суверенності було те, що також і справа охорони національних меншостей стала питанням міжнародного права та була унормована в міждержавних договорах, підписаних по закінченню світової війни, а саме у договорах Союзних держав з Австрією, Чехословакчиною, Югославією, Польщею, Румунією, Болгарією, Грецією, Угорщиною і Турцією.

### II.

Дотичні постанови у всіх цих договорах є майже ідентичні, а навіть у цілі самій стилізації, тільки в договорі з Чехо-Словакчиною застережено ще крім цього для Прикарпатської України окрему автономію. — Тому досить навести тут постанови з одного тільки трактату, нпр. з трактату підписаного у Версайлі дня 28. червня 1919 р. між Союзними державами і Польщею. Ці постанови поміщені в артикулах 1 до 12 згаданого трактату є такі:

А р т. 1. Польща зобов'язується, що постанови поміщені в артикулах 2 до 8 цього трактату, будуть визнані за основні права (lois fondamentales), яким ніякий закон, ніякий розпорядок і ніяка урядова діяльність не стане в супереч або у противенстві до цих постанов, що ніякий закон, ніякий розпорядок, ані ніяка урядова діяльність не буде мати проти них сили.

(Продовження буде.)